Biblioteca Centrală Regională Hunedoara

Cu toţii la vot!

Ţara întreagă a îmbrăcat haină de sărbătoare. Ne mai despart doar două zile de marele eveniment al alegerilor cînd întregul popor va păşi din nou în faţa urnelor spre a-şi exercita unul din drepturile sale politice fundamentale : dreptul de a alege deputaţii în sfaturile populare, organe locale ale puterii de stat. Însufleţirea care domneşte în toată ţara, succesele pe care le-au oglindit în acest răstimp graficele de producţie în fabrici şi uzine, amploarea deosebită pe care a cunoscut-o campania electorală, demonstrează cu prisosinţă că întregul nostru popor s-a pregătit să facă din ziua alegerilor un prilej de strălucită afirmare a ataşamentului său faţă de regimul democrat-popular.

Ziua de 2 martie va încununa întreaga campanie electorală ce s-a desfăşurat în ultimele săptămîni şi care s-a caracterizat prin participarea activă a maselor largi la dezbaterea problemelor fundamentale ale politicii interne şi externe a statului. Propunerile preţioase şi criticile constructive făcute cu acest prilej de cetăţeni au evidenţiat încă o dată înaltul simţ de răspundere cu care poporul nostru, dornic să dea o şi mai mare strălucire patriei sale, participă la conducerea ei. Desfăşurarea campaniei electorale, la care a luat parte activă întregul popor, a scos în evidenţă democratismul consecvent al orînduirii noastre de stat, orînduire ce-şi bazează întreaga forţă pe atragerea maselor celor mai largi la conducerea treburilor obşteşti. Acesta este un democratism real, democratismul socialist care are la bază faptul că principalele mijloace de producţie au fost smulse exploatatorilor şi se află în mîinile celor ce muncesc. Eliberat definitiv de exploatare, poporul nostru foloseşte statul democrat-popular şi marile resurse pe care i le asigură proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producţie pentru dezvoltarea continuă a economiei naţionale, pentru ridicarea continuă a nivelului său de trai.

Un eveniment atît de însemnat cum este acela al alegerilor este totodată şi un prilej de bilanţ al muncii noastre, al vieţii noastre. Să ne gîndim deci la ceea ce am cucerit în anii puterii populare, să punem faţă în faţă viaţa noastră de ieri şi de azi, starea în care se afla în trecut şi în care se află azi patria noastră.

N-au uitat încă muncitorii care azi conduc ţara, care azi aleg şi sînt aleşi, de vremurile cînd îşi iroseau vlaga şi sănătatea în fabricile patronilor, exploataţi cinește şi lăsaţi prada foametei şi şomajului. N-a uitat încă ţărănimea satelor noastre — stăpînă pe pămîntul ei, care azi alege şi este aleasă, de vremurile cînd o jefuiau crunt moşierii, aducînd-o la sapă de lemn. N-au uitat încă intelectualii patriei noastre, înconjuraţi de dragostea şi respectul întregului popor, care azi aleg şi sînt aleşi, de starea de cumplită înapoiere în care se afla ţara, de milioanele de analfabeţi, de dispreţul ciocoiesc al claselor avute pentru munca lor. Votînd pentru candidaţii Frontului Democraţiei Populare vom vota pentru ca trecutul de tristă amintire să nu mai reînvie niciodată, pentru ca izbînzile dobîndite în anii puterii populare să sporească şi să se împlinească şi mai rodnic!

Au apus pentru vecie vremurile cînd alegerile erau o farsă sinistră, cînd „aleşii" ţării erau rechinii ei — bancheri şi moşieri — al căror singur ţel era să-şi sporească avuţiile din truda şi sudoarea poporului.

Candidaţii Frontului Democraţiei Populare cuprind toate forţele şi organizaţiile politice, culturale şi obşteşti din ţară. Ei sînt muncitori, ţărani, profesori, savanţi, artişti, gospodine, fruntaşi ai organizaţiilor obşteşti, militari, funcţionari, trup din trupul poporului, reprezentanţi autentici ai maselor celor mai largi de oameni ai muncii de la oraşe şi sate. Ei sînt cei mai buni fii ai poporului, oameni care au dovedit prin faptele lor că sînt patrioţi înflăcăraţi, gospodari destoinici, că s-au identificat cu interesele puterii noastre populare. Manifestîndu-şi hotărîrea de a vota cu încredere candidaţii F.D.P., milioanele de alegători şi-au exprimat totodată hotărîrea de a munci şi lupta cu perseverenţă pentru a traduce în fapt prevederile celui de al doilea plan cincinal.

Frontul Democraţiei Populare cheamă pe oamenii muncii să-şi dea votul pentru dezvoltarea succeselor obţinute în construirea socialismului în patria noastră, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului.

A trecut puţin timp de cînd întregul nostru popor a sărbătorit cu entuziasm împlinirea unui deceniu de la proclamarea Republicii Populare Române. La zece ani de la acest mare eveniment ţara noastră este un vast şantier al muncii neobosite pentru făurirea unei vieţi de bună stare în folosul tuturor celor ce muncesc. Ca din pămînt a crescut o pădure de sonde şi coşuri de fabrici, pretutindeni se înalţă uzine noi, echipate cu tehnică modernă — imagine a forţei industriale crescînde a ţării. Regiuni ţinute în înapoiere de regimul burghezo-moşieresc au fost trezite la viaţă. Industria noastră socialistă făurită în aceşti ani e temelia trainică a ridicării neîncetate a nivelului de viaţă al poporului. Mii de tractoare şi maşini agricole reprezintă o puternică bază materială pentru dezvoltarea agriculturii. S-au ridicat nenumărate şcoli de toate gradele, aşezăminte culturale, sanitare, cămine culturale, biblioteci. Romînia de azi este una din puţinele ţări din lume care dispune de un reactor atomic şi aplică în scopuri paşnice geniala descoperire a minţii omeneşti.

Toate aceste realizări grandioase au fost obţinute prin munca eroică a poporului nostru, călăuzit şi inspirat de partid. Sub semnul acestor realizări vor păşi alegătorii în faţa urnelor, chezăşuind prin votul lor dobîndirea de noi succese.

În preajma alegerilor, o nouă veste a venit să umple de bucurie inimile tuturor oamenilor muncii din patria noastră. Direcţia Centrală de Statistică a dat comunicatul asupra îndeplinirii planului de stat al Republicii Populare Romîne pe anul 1957. În anul care s-a scurs poporul nostru a obţinut realizări însemnate în toate ramurile economiei naţionale şi ale vieţii social-culturale. În comparaţie cu realizările anului 1956, producţia globală a crescut cu 8,5 la sută ; în industria mijloacelor de producţie cu 11 la sută, şi în industria bunurilor de consum cu 5,1 la sută.

Planul de producţie-marfă a fost îndeplinit în proporţie de 105,6 la sută. Faţă de anul 1956 producţia-marfă a crescut cu 8,4 la sută.

Acestea sînt numai o parte din cifrele care înregistrează cu limbajul lor laconic noile izbînzi obţinute de popor sub conducerea înţeleaptă, clarvăzătoare a Partidului Muncitoresc Romîn.

Oamenii muncii din ţara noastră îşi vor da votul pentru politica externă a statului nostru, politica de apărare a intereselor naţionale şi de consolidare a păcii. Noi privim cu încredere viitorul pentru că ne ştim ţara înconjurată de prieteni, pentru că facem parte din marea familie a ţărilor socialiste în fruntea cărora se află Uniunea Sovietică, ţări care se ajută reciproc şi colaborează frăţeşte.

Măreţele noastre realizări înaripează patriotismul fierbinte al poporului muncitor, fac să crească zi de zi dragostea şi ataşamentul clasei muncitoare şi al tuturor oamenilor muncii faţă de partid şi guvern, faţă de regimul democrat-popular. Alegerile de la 2 martie vor constitui o nouă şi strălucită expresie a ataşamentului maselor faţă de regimul democrat-popular, a aprobării depline a politicii partidului şi guvernului de construire a socialismului şi apărare a păcii.

Ne vom prezenta la vot cu mîndria de a ne şti cetăţenii unei ţări libere, independente şi înfloritoare, al unei ţări transformate din temelii. Vom merge la vot cu încredere profundă în victoria cauzei socialismului în ţara noastră, în victoria cauzei păcii în lumea întreagă.

„Veac nou"

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A.S.L.U.S.

ANUL XIV Nr. 9 (676) | Vineri 28 februarie 1958 | 4 PAGINI, 25 BANI

Artista Tatiana Samoilova, *în noul film „Zboară cocorii"*

Spectatorilor romîni

Scriu aceste rînduri în preziua plecării noastre. Ele sînt cuvintele de rămas bun pe care le adresez publicului romînesc, admirabilului, entuziastului public romînesc ce ne-a făcut să-i simţim căldura sufletească la fiecare spectacol.

La fiecare spectacol... Au fost aproape douăzeci la număr. Şi totuşi, de fiecare dată, prima bătaie a gongului, gravă şi puţin enigmatică, găsea sala, scăldată în lumini, plină pînă la refuz. De fiecare dată cînd candelabrele îşi înecau strălucirea în negură, cînd răsunau primele acorduri din pasionata şi tulburătoarea muzică a lui Ceaikovski, Adam, Prokofiev, Chopin, Glück, cînd cortina se ridica dezvăluind petrecerea închinată nefericitului prinţ Siegfried, sau visul de dragoste al Giselleі, sau căutările înfrigurate generate de pasiunea pentru frumos, ale simplului ţăran Danila, simţeam aproape fizic cum se transmite ca un fluid aşteptarea încordată a publicului, atenţia, simpatia sa. Şi atunci emoţia—inevitabila, veşnica emoţie de început de spectacol — dispărea ca prin farmec iar fiecare din noi făcea tot ce-i stătea în putinţă să nu dezamăgească spectatorii.

Spectatorii... Ne-au copleşit cu aplauzele lor sincere, entuziaste, care aveau asupra noastră un efect tonic, reconfortant. Ne-au răsfăţat seri de-a rîndul adresîndu-ne cuvinte de laudă şi recunoştinţă, cerîndu-ne să bisăm. Şi n-am simţit bucurie mai mare decît să învingem oboseala şi încordarea, răsplătind cu încă un dans primirea caldă care ni se făcea.

Spectatorii... Ne-au aşteptat lîngă hotel, ne-au „acostat" pe străzi şi în magazine cerîndu-ne bilete. De atîtea ori am regretat că nu pot face nimic pentru ei...

Ne despărţim cu părere de rău de publicul romînesc. Părăsim cu regret frumoasa dumneavoastră Capitală. Nu folosesc epitetul din politeţe. După cum se ştie, Leningradul este un oraş frumos. Am mai văzut şi alte oraşe frumoase, dar Bucureştiul are ceva care te cucereşte : multă agitaţie, o viaţă clocotitoare, armonie şi lumină în liniile sale arhitectonice. Întregesc cu închipuirea imaginea de primăvară a Bucureştiului şi regret că nu-l pot vedea atunci...

Plecăm cu părere de rău că n-am văzut şi alte locuri frumoase ale patriei dumneavoastră. Am auzit atîtea despre Sinaia... Dar spectacolele au avut totuşi prioritate.

Ne despărţim cu părere de rău de colegii noştri, balerinii romîni. Am avut cu ei discuţii interesante, schimburi de păreri şi de experienţă foarte preţioase. Dar mai presus de toate acestea ne-au impresionat căldura şi dragostea cu care ne-au înconjurat în fiecare clipă. Balerinii romîni au fost şi primii noştri spectatori. Ei au urmărit toate repetiţiile noastre cu interes şi exigenţă. Şi de multe ori — cum a fost de pildă la repetiţia generală a „Lacului lebedelor" —au încălcat regulile stricte de circumstanţă : au aplaudat-o pe Dudinskaia cu atîta căldură încît a fost nevoie de intervenţia maestrului de balet. Intervenţie de moment, evident, fiindcă aplauzele au izbucnit iarăşi la scena următoare...

Pe noi, locuitori ai unui oraş din nord, cu un temperament reţinut ne-a mai impresionat un lucru : bucureştenii sînt foarte veseli. Mergeam pe străzile pline de lume şi ne părea că străzile rîd.

Cu impresia aceasta plecăm: a unor oameni veseli, foarte primitori, entuziaşti, prietenoşi. Amintirea zilelor petrecute în Romînia, amintirea spectatorilor romîni nu va păli niciodată. Ea ne va însoţi pretutindeni, făcîndu-ne să aşteptăm cu plăcere revederea.

Alla Osipenko
artistă emerită a R.S.F.S.R.

Schimburile culturale

Nu se uscase bine cerneala cu care fuseseră semnate acordurile de la Geneva şi unii oameni politici occidentali — aceiaşi — se şi grăbiseră să declare inoperante discuţiile la cel mai înalt nivel. În concepţia lor, spiritul de conciliere era primejdios, pentru că opinia publică mondială era „ameninţată să se molipsească de atmosfera de pace şi de destindere internaţională care se contura ca rezultat al acestor tratative. De aici graba suspectă cu care diplomaţia războiului a început să vorbească de „înmormîntarea" spiritului Genevei, mai înainte de a i se putea constata rezultatele. Sînt cunoscute eforturile aceleiaşi diplomaţii de a reînvia războiul rece, de a continua cursa înarmărilor, de a respinge sistematic orice propunere de pace din partea Uniunii Sovietice. Dar toate aceste străduinţe nu şi-au atins ţinta. Ideea colaborării dintre popoare şi a coexistenţei paşnice a continuat să cîştige de atunci teren. Astăzi, posibilitatea unor noi tratative la nivel înalt, care să soluţioneze probleme vitale pentru pacea omenirii, este întrevăzută şi susţinută chiar de unii oameni politici occidentali. Aceştia îşi dau prea bine seama că opinia publică din ţările respective, favorabilă tratativelor, se opune cu hotărîre soluţiilor de forţă.

La formarea noului spirit care se manifestă în opinia publică din lumea întreagă au contribuit fireşte factori foarte diverşi. Nu este intenţia noastră să-i analizăm aici. Ne mulţumim să subliniem însă că ultimele descoperiri ştiinţifice, precum şi intensificarea schimburilor culturale au determinat, în mare măsură, orientarea opiniei publice mondiale spre soluţia tratativelor.

Descoperirea energiei nucleare, posibilităţile cuceririi într-un viitor apropiat a spaţiului interplanetar, descoperirea soarelui artificial, sînt descoperiri epocale a căror importanţă pentru destinul omenirii nu poate fi ignorată de nimeni. De felul cum vor fi folosite aceste descoperiri depinde pacea lumii şi însăşi existenţa vieţii pe pămînt. Perfecţionarea lor, exploatarea lor la maximum nu pot fi obţinute decît pe baza unei largi colaborări internaţionale. Ca atît mai mult apare absurdă ideea folosirii acestor descoperiri de către un grup de state pentru distrugerea altui grup de state. Cu cîtă satisfacţie a fost salutat pentru savanţilor sovietici care, felicitînd pe savanţii americani pentru lansarea satelitului lor, după mai multe încercări neizbutite, îi chema la colaborare în vederea cuceririi spaţiului astral! Asemenea gest apare cu atît mai nobil, cu cît mai răsuna încă în urechile fiecăruia vibrantele cutărui general american, care vorbea de cucerirea spaţiului astral în scopuri militare!

Dacă descoperirile ştiinţifice au spulberat ipoteza absurdă a cîştigării unui război de la distanţă, schimburile culturale au înlesnit popoarelor să se cunoască mai bine între ele. În această privinţă, schimburile culturale şi artistice constituie adevărate punţi ale păcii, care duc cuvîntul cel bun pretutindeni în lume. Ele s-au manifestat efectul lor salutar fiind primite de toate popoarele cu cinstea cuvenită. Este neîndoielnic că un miner din Donbass va prefera să asculte muzica americană în locul ameninţărilor cu distrugerea rostite de cine ştie care general, după cum fermierul din Texas, apreciind muzica sovietică, va simţi mai limpede cît de criminală este politica de înarmare a două mari popoare. Solile păcii şi ale culturii popoarelor au devenit astăzi necesităţi vitale. Ca să cunoşti mai bine viaţa altor popoare, este o necesitate să poţi aprecia arta şi cultura lor, expresia cea mai înaltă a acestei vieţi. Şi tot o necesitate este ca, după ce ai cunoscut arta şi cultura unui popor şi după ce le-ai comparat cu producţia proprietului tău popor, să ştii cum să foloseşti experienţa altora.

Anul acesta, schimburile culturale şi artistice au crescut aşa de mult, încît s-ar putea vorbi de anul 1958 ca de un an al solilor păcii. Iată doar cîteva spicuiri din vastul program al schimburilor culturale şi artistice pe anul în curs. În luna mai, Teatrul de Artă din Moscova a fost invitat să dea o serie de reprezentaţii la Londra, iar Teatrul Mic în Bulgaria. Ansamblul de dansuri populare sovietice va pleca în turneu în S.U.A., în Belgia şi Italia. În lunile mai şi iunie, baletul vienez pe gheaţă va da reprezentaţii la Moscova. Pentru anul acesta este aşteptată în U.R.S.S. orchestra filarmonică din Filadelfia sub conducerea dirijorului F. Ormandy. Cîntăreaţa Firsova şi violonistul Igor Oistrach vor concerta în martie în Japonia, I. Turuanov, regizorul Teatrului Puşkin din Moscova, şi pictorul decorator Petrovski vor pleca la Bruxelles pentru pregătirea spectacolelor excepţionale care vor fi date în acest oraş în cadrul Expoziţiei Universale. Pentru a nu mai cita numele multor artişti şi muzicanţi din Anglia, Franţa, Romînia, Bulgaria, Polonia, Argentina, Belgia şi Suedia care vor întreprinde turnee în Uniunea Sovietică...

Dacă ne reamintim că de curînd a fost semnat acordul cultural americano-sovietic, atît de important pentru dezvoltarea relaţiilor viitoare dintre cele două popoare, vom înţelege de ce activitatea neobosită a solilor păcii capătă anul acesta o semnificaţie deosebită.

Al. Dimitriu-Păuşeşti

Scrisoare din Moscova

Instantanee

Am fost invitat miercuri seara la Casa corpului didactic din Moscova. Chiar de la intrare m-am simţit descumpănit.

În vestibul, pe scară, în sala plină pînă la refuz unde ridicarea cortinei era aşteptată cu nerăbdare, ca şi pe scenă, pretutindeni se vorbea franţuzeşte.

Festivitatea era închinată comemorării a 285 de ani de la moartea lui Molière. Secţia „Prietenii ştiinţei şi culturii franceze" a Asociaţiei Unionale pentru legăturile culturale cu străinătatea — V.O.K.S. şi Casa corpului didactic prezentau spectacolul „Bolnavul închipuit" în interpretarea colectivului teatral de amatori al lucrătorilor din învăţămînt.

O fată foarte drăguţă a prezentat mai întîi publicului, într-o franceză impecabilă, împrejurările morţii marelui comedian. Într-o interpretare valoroasă comedia lui Molière a repurtat un succes binemeritat. Şi, ceea ce este demn de reţinut, sala reacţiona cu vioiciune la fiecare poantă. Argon, bolnavul închipuit şi servitoarea lui, Toinette, au fost în chip neîndoios cei mai reuşiţi.

Printre spectatori se aflau şi domnul Girard, ataşat cultural al ambasadei franceze, precum şi cîţiva reprezentanţi ai presei din Franţa. Plăcut impresionaţi de reuşita spectacolului ei au ţinut să-i felicite personal pe interpreţi.

Zilele trecute întîmplarea m-a purtat pe aeroportul Vnukovo. Am fost de faţă la sosirea lui TU-104, minunatul ambasador al tehnicii sovietice, care se întorcea dintr-o cursă la Washington. Traseul de mai bine de 18.500 kilometri pînă în Statele Unite, a fost parcurs doar în 26 ore de zbor. Îmi povestea unul dintre piloţi că 5000 de americani „au vizitat" avionul.

Trebuie să subliniez că aerodromul din Vnukovo cunoaşte un trafic tot mai intens. Am mai trecut pe aici deunăzi. Îmi petreceam un prieten care pleca la Vladivostok. Norocosul! Împreună cu alţi 54 de pasageri inaugura o nouă linie aeriană a lui TU-104, — unul dintre cele mai lungi drumuri continentale din lume. Călătoria, care cuprinde trei escale : Omsk, Irkuţk şi Habarovsk durează 11 ore.

N. Novikov

(continuare în pag. 3-a)

INSEMNĂRI

Fluviul dragonului electric

Pe harta Uniunii Sovietice au apărut în ultimele decenii canale şi cursuri de apă noi, rîuri şi fluvii au fost adîncite, mărginite. Au apărut imense baraje, regiuni cît unele ţări europene au fost fertilizate şi electrificate. Ritmul construcţiei socialiste a trecut, după 1945, hotarele Uniunii Sovietice şi de binefacerile lui se bucură astăzi atîtea şi atîtea popoare vecine sau mai îndepărtate.

Dacă Volga a fost supranumită de poporul rus Mama-Volgă, Amur-ului, pe bună dreptate, i s-a zis Taica-Amur.

Cuvîntul mongolo-tungus „haram uren" se traduce prin apă neagră. Din cele mai vechi timpuri chinezii i-au spus însă „heituntzian", adică Dragonul negru, şi numele acesta mi se pare mult mai potrivit. În timpul ploilor purtate de muson, Amur-ul, ca un balaur întunecat îşi revarsă negreşi ape inundînd în fiecare vară regiuni imense. Iată însă că Uniunea Sovietică şi China, înfrăţite într-un aceleaşi ţeluri — construcţia paşnică pentru binele omului — au pornit, încă din 1956, o expediţie complexă alcătuită din geografi, geologi, botanişti, zoologi, hidrologi şi energeticieni — ruşi şi chinezi — cu misiunea de a explora albia şi afluenţii giganticului fluviu. Rezultatele dobîndite de expediţie pare-se că au întrecut aşteptările. Chiar şi după unele informaţii incomplete, numai în porţiunea de frontieră a Amur-ului au şi fost descoperite şi cercetate cinci amplasamente extrem de favorabile pentru construirea unor hidrocentrale capabile să furnizeze o energie de 20 de milioane KW.

După ce parcurge 12.000 de kilometri traversînd principalele praguri de munţi, captînd nenumăratele curenţi de apă, fluviul se îndreaptă agale spre Marea Japoniei. Ajuns însă la vreo 400 kilometri de ţărm, Amur-ul îşi pierde puterile şi goneşte spre Nord împotmolindu-se în propriile-i aluviuni, după care se revarsă în îngheţata mare a Ohotskului. Scopul aproape fantastic dar măreţ al colaborării celor două mari popoare, este tocmai corectarea acestei grosolane „greşeli a naturii".

Trei îndrăzneţe proiecte stau la baza acestei epopeice întreprinderi.

Primul are în vedere faptul că la 300 km aval de oraşul Komsomolsk, Amur-ul se apropie mai mult de mare. Pe fişia de uscat care separă cursul fluviului de ţărm, se întinde un lanţ de lacuri precum şi mica lagună Tabo care se deschide în golful Tătar. Ar fi deajuns să se unească toate aceste ochiuri de apă printr-un canal de numai 15 km pentru ca Amur-ul să-şi schimbe cursul şi să-şi reverse apele în Marea Japoniei.

Al doilea proiect pare ceva mai complicat : prin devierea Amur-ului lîngă Habarovsk Vladivostok-ul ar deveni port pe Amur. Potrivit planului, albia fluviului ar fi dirijată spre

George Dan

(continuare în pag. 3-a)

Interviul nostru: ACASĂ LA FEDIN

Scăpat de răsturnul de stoguri şi de pălăvrăgeala sforar al morarilor de cartofile din marele oraş, automobilul fuge dezlănţuit printre vilele. Aceste vile cu etaj şi mansarde, cu cîte două-trei ferestre, cu acoperişuri de tablă ruginită, cu cîte un foişor, cu cîte o barcă de patriarh, îmi par firească şi familiară. O fi coborînd din paginile Pădurii Ruse a lui Leonov...

Destul însă! A prelungi nota peisagistică, aici, cu privire la aceste locuri care adăpostesc pe Fedin şi Leonov, nu e numai nesocotinţă, ci de-a dreptul împietate : vom recunoaşte desigur odată şi odată meleagurile acestea într-o pagină de roman. Pînă atunci să ne umplem inimile cu peisajul pur şi delicat, prosaşit ca un fruct abia culeş. Pentru apropierea de înţelegerea noastră, ar trebui spus că Peredelkino e o Poiana Tapului sau un Borsec, suburbie din munţi şi imposibilele cu pini şi mesteceni, într-o alcătuire de Puşkin şi Esenin. Nu ştiu de ce i se spune „oraşul scriitorilor". În general, peste, sau în necunoştinţă de cauză. Nimic deosebit nu e mai străin noţiunii de oraş sau oraşel decît acest Peredelkino. De ce „oraşel"? Fiindcă există robinete şi televizoare? Dar luminaţi-vă : nu există claxoane de automobili, nu există urmă de vehicul, nu există prieteni bineintenţionaţi dar pisălogi, nu există ascensoare, nu există vecinul care exersează toată ziua la pian. Şi cîte alte elemente ale urbanismului nu există! În schimb, răsăriturii şi apusuri pe care zadarnic le-ai căuta aiurea printre siluetele blocurilor, ţîrîit de greieri, iarbă crudă şi înrourată, miresme dulci de grădină, se aud păcăturile de ploaie — însă nu pe geamurile de la etajul nouă, ci pe frunzele, ca nişte strune, ale mestecenilor. Nimic nu tulbură în acest cadru dialogul intim dintre scriitor şi personajele sale. Iar versurile despre flori şi păduri pătrund nestingherite pe fereastră, ca la ele acasă : stopul pe roşu din colţul străzii nu le alungă.

— Odinioară, înainte de revoluţie, această aşezare aparţinea cnejilor... — îmi povestea într-un tîrziu Fedin, cu privirea cu braţul de pe terasa ca o pasarelă a vilei, sale, împrejurimile.

Dar a o porni de aici înseamnă a începe cu sfîrşitul. Ceea ce firească nu este îngăduit unui interviu a cărui calitate dintîi este exactitatea. Şi deşi dialogul cu Fedin a fost tot ceea ce poate fi mai departe de spiritul unui interviu, nu mă voi abate, nici cu acest prilej, de la exactitate.

M-a întîmpinat de la bun început un tablou de familie : pe treptele vilei, trei generaţii : romancierul, cu nelipsita-i pipă, alături de fiică şi de o fetiţă slăbuţă — nepoţica. Prima impresie şi totodată prima surpriză : unde este acea solemnitate gravă cu care ne-au obişnuit fotografiile lui Fedin?

Aşa încît acum ori de cîte ori mă gîndesc la el nu-mi mai apare pe dinaintea ochilor chipul acela sever cu trăsături fine, alefuite, ale marelui intelectual — imagine livrească — el cîştigă simbolice, veselă, parcă un portelan luminos — şi mai luminos din pricina ochilor mari, albaştri şi sinceri — ningul blînd şi îndurerat al bunicului. Dar un bunic atît de tînăr, cu trupul zvelt şi mlădios pe sub haine lejere aruncate pe umeri! De ce toţi biografii lui Fedin persistă cu încăpăţînare în greşeala de a indica drept data naşterii anului 1892? Arată bunicul acesta de 66 de ani?

Iar această imagine e intim legată de însuşi interiorul vilei ; interior pe care, bănuiesc, şi l-ar imagina cu destulă uşurinţă orice admirator al operei sale. De-a lungul pereţilor, numeroase dulapuri cu cărţi, dintr-un lemn lăcuit, închis la culoare. Multe rafturi cu cărţi străine, în special de limbă germană, ceea ce aduce în prim plan, din biografia scriitorului, anii de tinereţe petrecuţi la Nürenberg şi Dresda, oglindiţi ulterior în Oraşe şi ani şi Fraţii. Odăile vilei nu sînt încărcate ; zugrăveala luminoasă, parchetul strălucitor, cele cîteva mobile din acelaşi lemn lăcuit răspîndite ici şi colo, oferă o impresie generală de prospeţime şi puritate. Ai zice că aici locuieşte un adolescent. Fire nevăzute leagă între ele obiectele de pe birou, porţelanurile, tablourile, mobila : totul pare a fi lucrat în filigran, avînd contururi migăloase şi precise de gravură. E în toate ceva din fineţea şi delicateţea scriitorului. Îţi pare că răsfurnind o figurină s-ar năruri întreg universul.

Îmi arată, cu multă plăcere, ediţiile romîneşti ale romanului Oraşe şi ani şi Fraţii. De asemenea Fraţii în ruseşte, — pe care mi-l oferă cu autograf. Aduc vorba despre operele sale care au încetat a fi ediate în romîneşte, informîndu-l despre ultima apariţie — Sanatoriul Arktur. Cu acest prilej, zic, un critic literar din Romînia a făcut o interesantă paralelă între cele două opere inspirate din lumea sanatoriului de la Davos : Sanatoriul Arktur şi Muntele vrăjit al lui Thomas Mann.

— Da, e deprimantă cartea lui Mann... Ştiu că i se interzisese intrarea la Davos — îşi aminteşte Fedin. De altfel nu e prima oară cînd se stabilesc analogii între cele două romane.

Davos-ul, Elveţia, îl rememorează întîlnirea din 1932 la Villeneuve, cu Romain Rolland, care se afla şi el acolo, în tratament. Mai mult însă nu stăruie asupra acestor amintiri de demult. Observ, cu acest prilej, că evită cu delicată modestie să discute despre sine însuşi... Şi aflînd — în urma unor întrebări cu privire la impresiile pe care le-am adunat în Uniune — că voi pleca chiar a doua zi spre Leningrad, devine deosebit de exuberant şi volubil. Cu lumini vesele în ochii săi mari şi albaştri, elogiază oraşul lui Petru şi Lenin. Vorbeşte grăbit, precipitat, cu pauze scurte, doar atît cît să reaprindă jarul pipei şi al... amintirilor.

— Eh, Leningradul! Am trăit 19 ani în acest oraş. Şi astăzi încă mă simt leningrădean. Ai cunoscut Moscova, nu? Ei bine, Leningradul este cealaltă, a doua jumătate a sufletului rus. Nu, nu poţi înţelege cu adevărat cultura, istoria noastră, fără a cunoaşte Leningradul...

Şi răzbate în cuvintele sale o emoţie, o vibraţie specific rusească. Îmi evocă Ermitajul, casa lui Puşkin, cartierele muncitoreşti, Lesnoi Prospekt, Neva, palatele...

— Leningradul e istoria modernă a Rusiei. Te invidiez pentru călătoria de mîine! În general vorbind, acest oraş exercită o influenţă puternică, rodnică asupra psihicului scriitorilor.

— Şi asupra dumneavoastră?

— Da, asupra mea au exercitat o puternică influenţă caracteristicile şcolii din Leningrad. Chiar şi stilistic vorbind. Pe acest plan, şcoala din Leningrad e caracterizată printr-o anumită reţinere, precizie stilistică, sobrietate, spre deosebire de stilul şcolii din Moscova — furtunos, avîntat, plin de însufleţire. Această caracteristică e legată, istoriceşte, de epoca Petrogradului ca reşedinţă. O atmosferă oficială, înghe-ţată...

— Vorbiţi, aşadar, despre existenţa a două şcoli distincte, bine precizate, ba chiar opuse una alteia?

— Desigur. Căci tema Moscova-Leningrad, ciocnirea pe plan literar a celor două orientări, au constituit în literatura noastră un adevărat teatru de luptă. Mai cu seamă în perioada 1840—60, cu prilejul ciocnirii dintre slavofilii conservatori şi occidentaliştii (apărătorii orientării către occident), în publicistică precum şi în literatură. Pe atunci, la Petersburg se cristalizase linia Gogol — Dostoievski, dominantă în epocă. În 1919, a reînviat în cadrul curentelor moderniste : grupul simboliştilor petersburghezi (Blok cu versurile sale sobre, severe) în opoziţie cu tipul moscovit (poetul Andrei Belîi). La Moscova, reprezentativ în acest sens este însuşi Lev

Victor Vîntu

(continuare în pag. 3-a)

ORIZONT

Al. Prokofiev

Cîntec de drum

Nu mi-a plăcut să rătăcesc
Pe-nguste tainice cărări;
Mi-e drag întinsul drum rusesc,
Pierzîndu-se în depărtări.

Sînt drumuri fără de popas
Ce se-ntîlnesc la o răscruce
Şi-şi spun apoi un bun-rămas...
Pe unde oare au s-apuce?

În largul zării se desprind
Ca nişte răsfirate salbe,
Spre Marea Neagră-n jos pornind
Şi-n sus, spre tărmul Mării Albe.

În romineşte de Tudor Măinescu

Cronica ideilor

Psihologia şi arta

Din cele mai vechi timpuri şi pînă azi, arta şi literatura oferă o mărturie vie, concretă şi convingătoare a străduinţei omului de a se înţelege pe sine şi pe semenii săi, de a descifra mobilurile lăuntrice psihice ale acţiunilor şi reacţiunilor sale.

În epoca modernă, o specie literară mai nouă, romanul, a încercat, adesea cu succes, să oglindească viaţa sufletească a omului în toată complexitatea ei. În acest sens trebuiesc amintite în primul rînd numele lui Lev Tolstoi, Balzac, Dostoievski, Proust, Thomas Mann, Hemingway, Faulkner.

Balzac de pildă, nu e numai un cronicar al moravurilor epocii sale, dar şi un fin observator al sufletului omenesc făsind în dar posteriităţii adevărate monografii asupra citorva din marile pasiuni care au frămîntat din totdeauna sufletul omenesc. El a zugrăvit avariţia în persoana bătrînului Grandet sau a cămătarului Gobseck, gingăşul simţămînt al iubirii patetice la Moş Goriot, psihologia arivistului Rastignac din „Casa Nucingen" sau a fecioarei tomnatece, egoiste şi invidioase din „Verişoara Bette", ca şi obsesia invenţiei care-l duce la ruină pe Balthazar Claës din romanul „În căutarea absolutului".

Iar ceea ce este deosebit de valoros, din punctul nostru de vedere, în opera lui Tolstoi, e tocmai preocuparea lui permanentă de a descifra stările interioare ale omului din conduita sa, din atitudinile exterioare perceptibile. La Tolstoi, personajele îşi descoperă viaţa interioară printr-un simplu gest, prin mimica feţii, prin atitudini.

Exemple din care să reiasă bogăţia observaţiilor psihologice cuprinse de literatura şi artă sînt nenumărate. Ele pot fi găsite în vasta operă a lui Shakespeare, Ibsen sau Shaw ca şi în scrierile, memoriile sau corespondenţa lui Flaubert, Stanislavski, Baudelaire, Delacroix, Tolstoi, Dostoievski etc.

Este evident că literatura şi arta oferă psihologiei un prefios şi bogat material de observaţie, material care merită să fie studiat mai mult şi mai atent ca pînă acum. La rîndul ei, psihologia este una din ştiinţele cele mai apropiate de activitatea criticului sau esteticianului. Totuşi, între aceste două activităţi există deosebiri esenţiale în ce priveşte perceperea, cunoaşterea realităţii, ceea ce face ca una să n-o poată suplini pe cealaltă. Este drept, literatura, artele redau imaginea concretă a lucrurilor sau fenomenelor. Această imagine, avînd un caracter tipic, conţine şi elemente generale, constituind o unitate a particularului şi universalului. Ştiinţa năzuieşte însă la mai mult decît atît şi anume la descoperirea cauzelor, la formularea legilor după care se produc fenomenele, la explicarea şi prevederea desfăşurării acestora în anumite condiţii date.

Există, desigur, anumite particularităţi psihologice în creaţia artistică şi cea ştiinţifică, dar mecanismele ultime ale acestora nu sînt esenţial deosebite. Deosebirile apar în special în procesul de materializare, de exprimare a creaţiei, a produsului nou dobîndit pe plan mental. În creaţia ştiinţifică ca şi în cea artistică sau literară, avem de a face cu rezultatele cu roadele imaginaţiei şi gîndirii.

Pentru această apropiere pledează numeroase date din literatură. Maxim Gorki de pildă, socotea că basmul este un „prototip al ipotezei", că el conţine într-o formă uneori foarte naivă, e drept, diverse ipoteze, pe care mai tîrziu ştiinţa le-a verificat şi le-a realizat. Născocirile imaginaţiei populare sînt adesea prefigurări ale descoperirilor ştiinţifice de mai tîrziu. Ciubotele de şapte poşte de exemplu ar fi, cu oarecare indulgenţă, automobilul de azi, lădiţa fermecată care aduce veştile din depărtare — telefonul, radioul sau televizorul, iar calul cocoşat, covorul, basmaua, foişorul zburător — ar constitui prefigurări ale avionului etc.

Dar, literatura este importantă pentru psihologie nu atît prin ipotezele explicative pe care le oferă fenomenelor sufleteşti (de altfel extrem de rare în opera scriitorilor) cît prin observaţia fină, exactă, de care abundă opera marilor creatori. Această observaţie are uneori pentru psihologi aceeaşi valoare ştiinţifică pe care o au de pildă fişele de observaţie clinică sau protocoalele şedinţelor experimentale.

Şi totuşi toate aceste cunoştinţe, să le spunem empirice, pe care ni le oferă literatura şi arta în legătură cu viaţa sufletească a omului sînt insuficiente pentru explicarea cauzală a fenomenelor psihologice, pentru formularea legilor care le cauzează. Tocmai de aceea literatura, arta nu pot suplini existenţa psihologiei ca ştiinţă. Dimpotrivă, rezolvarea ştiinţifică a unor probleme literare, plastice sau estetice atîrnă direct de progresele realizate de psihologie.

În problema specificului oglindirii realităţii în artă, a formării imaginii artistice tipice — problemă atît de dezbătută în presa noastră — ar putea să aducă desigur unele lămuriri cercetările psihologice asupra imaginaţiei şi gîndirii, asupra interacţiunii dintre primul şi al doilea sistem de semnalizare, asupra gîndirii concrete, în imagini, emoţionale, asupra gîndirii abstracte, noţionale, precum şi a formelor diferite de îmbinare a acestora în decursul activităţii.

Una dintre problemele care au prilejuit esteticienilor şi filozofilor burghezi o serie întreagă de interpretări mistice obscurantiste — problema transpunerii afective sau a simpatiei estetice cum au numit-o Lipps, Volkelt şi Karl Groos, poate fi rezolvată astăzi ştiinţific pe baza datelor experimentale obţinute de cercetările psihologice. Natura reflex-condiţionată a acestui fenomen poate fi desprinsă din cercetările făcute în Uniunea Sovietică de V. V. Efimov şi de R. P. Orneanskaia în legătură cu modificarea metabolismului gazos sub influenţa percepţiei unei munci efectuate de către altă persoană.

Foloasele care decurg din cunoaşterea psihologiei de către scriitori, artiştii, esteticieni sau critici sînt multiple. Ne vom mărgini să amintim aici doar cîteva din ele. Între altele, psihologia pune la îndemîna actorilor şi regizorilor un material bogat care nu numai că confirmă ştiinţific dar şi completează unele dintre tezele lui K. S. Stanislavski. Aşa, de pildă, lămureşte problema raportului dintre emoţional şi raţional dintre „trăire" şi „reprezentare" în arta scenică şi furnizează un material instructiv în legătură cu problema eşalonării repetiţiilor, cu problema formării deprinderilor scenice şi multe altele.

Chiar dacă în toate aceste domenii ale literaturii şi artei psihologia nu oferă totul, ea pune totuşi la îndemîna celor interesaţi cîte ceva pentru înţelegerea vieţii psihice a omului. Prin acest puţin ea se afirmă ca folositoare fiecărui om şi cu atît mai mult scriitorului sau artistului, a cărui menire este aceea de a cînta omul şi faptele lui, lupta acestuia pentru rezolvarea marilor probleme puse de viaţă, care-i agită spiritul dornic de adevăr, de mai bine şi frumos.

M. Bejat

Un roman mult discutat

„Habent sua fata libelli" — cărţile îşi au soarta lor — a spus cîndva poetul latin. Dacă ar fi să aplicăm dictonul (care de altfel poate îi aparţine oricărei opere importante) la drumul de creaţie al Galinei Nikolaeva, ar trebui să spunem că are de destinul ei literar cu fiecare operă pe care o scrie să stîrnească discuţii foarte vii şi contradictorii. În care critica violentă să se întrepătrundă cu aplauze călduroase. Oare aşa s-a întîmplat acum cîţiva ani cînd a apărut „Secerişul" şi cititorii au făcut cunoştinţă cu Avdotia Bornikova? Oare lucrurile s-au repetat cînd a apărut Povestea Nastei Kovşova, pe care unele dintre noi au îndrăgit-o pentru mîndria, curajul şi energia ei? În sfîrşit, cînd ce a trecut Galina Nikolaeva a publicat un nou roman „Lupta continuă". (Revista Octombrie, nr. 3—7/1957) care a stîrnit un viu interes şi tot atît de vii comentarii în rîndurile literaţilor şi ale cititorilor sovietici. În recentul său raport la a IV-a plenară a conducerii Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S., N.S. Tihonov, făcînd bilanţul a 40 de ani de existenţă a literaturii sovietice, enumeră ultimul roman al Galinei Nikolaeva printre operele cele mai discutate în vremea din urmă de opinia publică sovietică. În acelaşi timp, îl încadrează printre creaţiile de succes şi desigur că nu întîmplător îl citează imediat după nuvela lui Polevoi „O carte de om".

Romanul Galinei Nikolaeva, atît prin conţinutul propriu zis cît şi prin tratare este, incontestabil, o carte pe o temă de actualitate. Întrodusă-se în viaţa unei uzine, confruntînd pusă la temelia operei este conflictul dintre directorul ei inginerul şef, pe care l-am putea defini ca fiind conflictul dintre înaintat, spirit inovator, şi inerţie, rutină, sistem învechit de lucru. În fond e un conflict pe care l-am mai întîlnit în ultima vreme în literatura sovietică şi încă în cărţi care s-au bucurat de succes, după părerea noastră chiar decît la „Căminarii" lui D. Granin, la povestirile lui Ovecikin, Troepolski sau Tendriakov. Dar personajele Galinei Nikolaeva au repetă chipurile cunoscute din aceste cărţi. De la început trebuie spus că Valgan nu este un comunist ca Bahirev, de pildă, lui Potapenko. Valgan este un ambiţios, dar în acelaşi timp un abil „politician", un om care ştie să mînuiască nimic altceva decît propria sa competenţe şi cariera, mînat de o uriaşă sete de putere, de o dorinţă nemărginită de a stăpîni, porunci şi conduce. Indiferent, dezinteresîndu-se cu totul de soarta oamenilor din jurul său, el se comportă cu ei ca un tiran, ca un despot. Fătarnic şi oportunist, Valgan este gata oricînd să-şi schimbe părerile. Pînă mai ieri lăsînd un propagandist zelos al cultului personalităţii, iar astăzi face pe ultrademocratul; mîine — dacă acest lucru i se va părea avantajos — îşi va schimba din nou părerile. Omul acesta e total lipsit de principialitate, el poate specula în propriul său interes sentimentele cele mai nobile ale omului sovietic.

Intenţia Galinei Nikolaeva a fost cu siguranţă de a zugrăvi figura caracterologică a lui Valgan, cu amprenta sa psihologică specifică, sau a aliatului său Blikin, dar şi aceea de a trata tema conflictului dintre el şi Bahirev în toată amploarea şi perspectiva ei social-politică. De asemenea, aşa cum sîntem obişnuiţi şi din alte romane ale scriitoarei, ea tinde spre o tratare complexă a temelor, spre înfăţişarea muncii, luptei şi activităţii obşteşti a oamenilor, în strînsă legătură cu frămîntările lor intime, cu dragostea, cu istoria vieţilor personale. Ca şi în alte opere ale sale, Galina Nikolaeva s-a arătat plină de curaj şi în înfăţişarea conflictelor sociale, a luptei lui Bahirev cu Valgan, dar şi a conflictelor intime, în drama iubirii lui Bahirev pentru Tina Borisovna.

În articolul intitulat „Despre actualitate şi adîncimea conflictului", publicat în Literaturnaia Gazeta nr. 116/1957 şi consacrat romanului, K. Murzidi recunoaşte curajul Galinei Nikolaeva în abordarea unor probleme spinoase şi actuale — chiar dacă la prima vedere conflictul cărţii nu pare a fi nou — ca şi talentul scriitoarei în zugrăvirea celor două personaje principale. În acelaşi timp însă, el socoteşte că „trăsăturile noului nu şi-au găsit oglindirea în prelucrarea conflictului principal. Scriitoarea a mers pe un drum bătătorit". Murzidi critică romanul pentru lipsă de adîncime în zugrăvirea conflictului, ca şi pentru înfăţişarea superficială a caracterelor şi mai ales a colectivului de muncitori şi a majorităţii personajelor secundare. Recunoscînd că Galina Nikolaeva „a ştiut să înfăţişeze cu căldură cîteva chipuri de muncitori — tineri şi bătrîni — pe care cititorul nu-i va uita" — criticul găseşte că lupta întregului colectiv al uzinei împotriva lui Valgan este arătată în mod netipic şi fără dramatism. În sfîrşit, K. Murzidi o învinuieşte pe Galina Nikolaeva de platitudine şi lipsă de gust în descrierea iubirii dintre Bahirev şi Tina Borisovna. În concluzie, el afirmă că „insuccesul romanului „Lupta continuă" izvorăşte din faptul că autoarea nu a ştiut să creeze o operă de actualitate în adevăratul înţeles al cuvîntului, o operă străbătută de o idee limpede şi plină de adîncime. Romanul pare să se fi destrămat în cîteva părţi independente, pe alocuri foarte reuşite. Dar ele cu greu ar putea fi sudate într-un singur tot, pentru că se referă la perioade deosebite din viaţa ţării. Toate aceste lacune, sînt, probabil, rezultatul faptului că autoarea nu şi-a chibzuit îndeajuns planul şi nu şi-a lămurit obiectivul romanului".

În opoziţie cu articolul lui K. Murzidi, V. Dorofeev, discutînd romanul Galinei Nikolaeva („Contradicţiile unui roman scris cu talent" — Literaturnaia gazeta nr. 136/1957) relevă o serie de aspecte pozitive ale cărţii, reuşind să dea o apreciere mai justă a operei. Cauza discuţiilor atît de contradictorii pe care le-a stîrnit romanul, Dorofeev o vede în caracterul lui inegal. Alături de pagini emoţionante prin sinceritatea şi căldura lor, care vădesc o cunoaştere adîncă a vieţii, apar altele cenuşii, neinteresante şi neconvingătoare. Alături de analiza pătrunzătoare, de tablouri ample, îmbrăţişînd în toată bogăţia lor procesele complexe ale vieţii, întîlnim o naraţiune superficială, întemeiată pe simple constatări. Succesul principal al Galinei Nikolaeva, Dorofeev îl vede în zugrăvirea conflictului social, în înfăţişarea veridică şi convingătoare a ciocnirii Valgan-Bahirev, în analiza pătrunzătoare a caracterului lui Valgan şi Bahirev, precum şi în demascarea lui Valgan şi Blikin.

În acelaşi timp, Dorofeev critică felul în care Galina Nikolaeva a înfăţişat pe alocuri iubirea dintre Bahirev şi Tina Borisovna. Şi nu numai pentru că de la un moment dat chipul atît de complex şi de interesant al Tinei este prezentat unilateral (numai prin prizma sentimentului de iubire pentru Bahirev) şi deci sărăcit, dar şi pentru că uneori autoarea cade în platitudine. Cu atît mai ciudat acest lucru cu cît şi intenţia scriitoarei şi însăşi desfăşurarea obiectivă a faptelor ne arată că şi Tina Borisovna şi Bahirev sînt nişte oameni cinstiţi, integri şi dragostea lor este un sentiment puternic şi adevărat.

Analiza obiectivă, ştiinţifică a romanului Galinei Nikolaeva, pe care a întreprins-o Dorofeev, scoate în evidenţă părţile slabe ale lucrării, dar şi aspectele ei pozitive incontestabile, care nu pot fi ignorate. „După părerea noastră — încheie criticul — dacă nu ne forţăm să încadrăm o operă literară într-o schemă literară pe care ne-am ales-o, ci ne străduim s-o înţelegem pornind de la conţinutul ei, în romanul Galinei Nikolaeva aspectele pozitive şi valoroase sînt mult mai numeroase decît cele nereuşite".

Tatiana Nicolescu

Michèle Auclair la Moscova

Zilele acestea, capitala Uniunii Sovietice a primit vizita cunoscutei violoniste franceze Michèle Auclair, una din cele mai remarcabile interprete ale marelui compozitor rus P. I. Ceaikovski. Cîştigătoarea premiului I la cel dintîi concurs internaţional de pian şi vioară „Marguerite Long şi Jacques Thibaud", instituit acum zece ani la Paris, talentata violonistă franceză a prezentat cu succes o serie de concerte la Moscova, Leningrad ca şi în alte oraşe ale Uniunii Sovietice.

Cronicile muzicale, publicate în presa sovietică din ultimele zile, insistă îndeosebi asupra profundei sensibilităţi cu care Michèle Auclair a interpretat piesele lui Ceaikovski. De aceeaşi apreciere s-au bucurat şi celelalte interpretări, între care Suita compozitorului german Georg Teleman, Sonata de Debussy, „Dans fantastic" de Şostakovici, „Ţiganca" de Ravel ş. a.

F. Fivelski — *Mai tari ca moartea*

În loc de cronică dramatică

„O zi de odihnă"

de V. Kataev la Teatrul Armatei

Rîndurile care urmează nu vor să fie, doamne fereşte, o cronică dramatică şi eu nu vreau să mă amestec cîtuşi de puţin în treburile criticilor de teatru. Îmi lipseşte pentru aceasta şi competenţa cerută şi, mai ales, autoritatea morală pe care o au criticii, datorită fanaticului lor cult pentru imparţialitate şi adevăr.

Aceste lucruri spuse, nădăjduiesc că pot respira uşurat, ca un om care, prin jertfe, a conjurat minia zeilor susceptibili.

E vorba deci, aici, doar de cîteva simple însemnări de spectator pe marginea recentei premiere a Teatrului Armatei.

Mare lucru despre piesa aceasta a lui Kataev — autor fecund şi cu un repertor întins — eu unul nu aş avea de spus. Exegeza profundă, complexă, erudită, rafinată, subtilă, pătrunzătoare, ascuţită exhaustivă, kilometrică şi vaticinatorie, aplicată la te miri ce, e tot o voluptate a criticului român, aşa încît să nu vinăm pe terenuri străine şi rezervate.

De altfel cred că Valentin Kataev, care e un scriitor plin de umor, ar fi primul gata să se amuze dacă s-ar căuta în lucrarea sa cine ştie ce sensuri adînci. „O zi de odihnă" este o delicioasă farsă, construită atît de bine după toate regulile genului, încît sforile nu supără. Ritmul este alert, surprizele se ţin lanţ, complicaţiile se multiplică, personajele au fizionomii net şi pitoresc conturate, iar sfîrşitul, deslegînd toate încurcăturile, aduce un surîs de satisfacţie atît pe feţele eroilor cît şi pe cele ale spectatorilor. Pleci din sală fluierînd, cu pălăria imperceptibil dată pe ceafă şi trebuie să mai treacă o bucată de vreme ca să-ţi aduci aminte că azi dimineaţă, la birou, şeful te-a privit pe sub sprîncene, că ai de plătit lumina, sau că tălpile pantofilor te lasă.

O, miracol al copilăriei regăsite! De cîte ori izbuteam să-mi sustrag atenţia de la întîmplările de pe scenă şi-mi întorceam privirile spre sală, o senzaţie ciudată îşi făcea loc în mine. O senzaţie plăcută, în care se amesteca oarecare duioşie şi o inexplicabilă pornire de prietenie pentru necunoscuţii din jur. Era lîngă mine un om mai în vîrstă, cu oleacă de burtă, cu nişică guşă şi cu o mare chelie, care, cu ochi înlăcrimaţi, hohotea cu atîta poftă încît scutura un rînd întreg de scaune şi concura neloial efectele actorilor de pe scenă. Alţii, în euforia rîsului, simţeau nevoia părtăşiilor şi la momentele „tari" dădeau coate vecinilor. Ciudat însă, aceştia nu se supărau şi răspundeau cu clipiri complice din ochi. Se rîdea în fotoliile de orchestră, se rîdea pe ultimele locuri din stalul doi, rîdeau pompierul şi plasatoarea, rîdea din toată inima un autor dramatic pe care-l cunoşc bine şi în ale cărui piese totdeauna se spînzură, se împuşcă sau înnebuneşte cineva, rîdea, în sfîrşit, însuşi Sică Alexandrescu venit să-şi supravegheze cu ochi severi spectacolul.

Cred că nu poate fi nimic mai înduioşător decît să vezi cum sub chipurile înăsprite, acrite, obosite sau afanisite ale oamenilor maturi reapar, măcar parţial, ca într-o oglindă, veche, trăsăturile limpezi şi inocente ale copiilor de odinioară.

La piesa lui Kataev se rîde copilăreşte, adică aproape fără motiv. Momentele de haz, în care rîsul se căptuşeşte cu înţelesuri prilejuite de o ironie sau de o impunsătură satirică sînt destul de puţine în piesă. În schimb situaţiile hilariante abundă. Rîd cu poftă de Zaiţev cînd se întîlneşte nas în nas cu Clava Ignatiuk, pe care a dat-o drept nevastă-sa, dar pe care n-o cunoaşte. Aştept cu nerăbdare să văd pe unde o să scoată cămaşa, deşi ştiu bine — întocmai ca în jocurile copilăreşti — că nimic nu este irremediabil în această catastrofă, ci totul are o soluţie, că totul se va termina cu bine. Conştiinţa aceasta a happyend-ului inevitabil nu numai că nu-mi strică cheful, ci dimpotrivă îmi dă sentimentul de securitate morală necesară ca să mă distrez din plin şi fără grijă de păţaniile eroului. Actorii se joacă pe scenă şi eu, spectator, mă joc la rîndul meu cu ei, în sensul cel mai propriu al cuvîntului. În aceasta constă farmecul farsei.

Totuşi faptul că rîd trezit de piesa lui Kataev e ceva mai curînd copilăresc, atît de sănătos şi dezinteresat, încît de bucuros aş spune, are şi o explicaţie mai simplă. Toţi eroii farsei — şi aceasta fără prea mare gravitate — sînt oameni de treabă, de o reală curăţenie sufletească. În fond toate nenorocirile lui Zaiţev sînt scoase de dorinţa lui de a scăpa pielea copiilor dintr-un cămin pentru bătrînele cuminţe albe. Şi cînd se ca toţi eroi ai piesei sînt foarte bucuroşi ca aceste păturele să fie vopsite. Deci, toate oamenii reuniţi în casa de odihnă pentru „o zi de uscăciune" nu numai că nu se streoară pici o răutăţică, ci dimpotrivă, ei sînt uniţi printr-o perfectă consonanţă morală. Ori, tocmai această puritate sufletească a personajelor îi îngăduie spectatorului să cîştige acea stare de receptivitate şi candoare, acea libertate de spirit care-l face să se distreze grozav şi totuşi sănătos.

Şi acum o întrebare firească. Nu pledez pentru o dramatizare originală alcătuită numai din farse. Dar, de ce dacă omul simte nevoia să-şi lase ameţi la vestiar odată cu paltonul şi grijile, de ce dacă avem atîta imperioasă nevoie să rîdem copilăreşte, de ce dacă aici este vorba de însăşi sănătatea noastră sufletească, critica se socoteşte îndreptăţită să se uite încruntorchiosat şi de pe catalige la orice încercare romînească de acest fel?

Pînă la revenirea criticii la sentimente mai bune, publicul se duce să vadă la Teatrul Armatei o echipă talentată, jucînd, condusă de o mînă regizorală sigură şi în nişte decoruri delicioase, o farsă care nu vrea să-l înveţe nimic pentru că autorul presupune că publicul a trecut deja prin şcoala elementară.

Horia Lovinescu

Programul Congresului de slavistică

Slaviştii din ţările Europei şi din alte continente se pregătesc intens pentru un eveniment internaţional de o mare importanţă ştiinţifică şi culturală, cel de al V-lea Congres internaţional de slavistică, ce va avea loc la Moscova în zilele de 1—10 septembrie 1958. Continuînd şi dezvoltînd tradiţia de colaborare internaţională, stabilită cu ocazia congreselor anterioare de slavistică (1929 — Praga, 1934 — Varşovia şi 1939 — Belgrad; acesta din urmă, deşi pregătit, nu şi-a mai putut desfăşura lucrările din cauza războiului), marea întrunire a slaviştilor din toamna acestui an va marca o nouă etapă în dezvoltarea filologiei slave, atît în U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia, Bulgaria, Iugoslavia, cît şi în ţările neslave.

Pregătirile pentru cel de-al IV-lea Congres de slavistică au început încă din septembrie 1955, cînd a avut loc la Belgrad consfătuirea internaţională a filologilor slavişti, la care s-a organizat Comitetul internaţional al slaviştilor, în frunte cu academicianul V. V. Vinogradov (U.R.S.S.) şi avînd membri din toate ţările slave, precum şi din alte ţări ale Europei, Americii şi Asiei. Republica Populară Română e reprezentată în acest comitet de academicianul Emil Petrovici, care este totodată şi preşedintele comitetului naţional al slaviştilor din R.P.R. Astfel de comitete naţionale s-au constituit în U.R.S.S., Cehoslovacia, Polonia, Bulgaria, Iugoslavia, Scandinavia (Danemarca, Norvegia, Suedia, Finlanda), Anglia etc., avînd ca sarcină pregătirile concrete în vederea congresului.

După întîlnirea de la Belgrad, au mai avut loc trei consfătuiri ale Comitetului internaţional al slaviştilor (Moscova — mai 1956, Praga — ianuarie 1957 şi Varşovia — ianuarie 1958), la care au fost stabilite problemele ce se vor discuta la congres, repartizarea referatelor şi coreferatelor pe secţii, precum şi o serie de alte probleme organizatorice.

Astfel, s-a hotărît ca lucrările congresului să se desfăşoare, în afară de şedinţele plenare, în cele trei secţii (lingvistică, istorie literară şi secţia comună de lingvistică şi istorie literară), precum şi în cadrul diferitelor subsecţii. Referatele prezentate vor dezbate probleme fundamentale ale istoriei limbilor şi literaturilor slave, fiind completate de coreferate în care se vor concretiza o serie de probleme.

Printre temele principale de lingvistică ce se vor discuta la şedinţele congresului se află: sarcinile specifice ale studiului comparativ-istoric al limbilor literare slave; rolul literaturii beletristice naţionale în dezvoltarea limbilor literare slave; limbile literare slave în Ţara Romînească şi Moldova (sec. XIV–XVIII); principiile studierii limbii scriitorilor (pe baza materialului din literatura popoarelor slave); clasifi carea limbilor slave; problemele lexicologiei comparate a limbilor slave; principiile alcătuirii dicţionarelor etimologice ale limbilor slave; problemele studierii elementelor slave în limbile neslave; atlasul lingvistic slav; bazele teoretice ale „Atlasului graiurilor ruse"; triburile slave şi răspîndirea lor în lumina datelor lingvistice, arheologice şi etnografice; toponimicele slave în ţările neslave etc.

Din temele de istorie literară pot fi semnalate, de pildă: legăturile literaturilor vechi slave cu literaturile popoarelor neslave; geneza şi etapele dezvoltării realismului în literaturile slave; tendinţele revoluţionar-democratice în literaturile slave de la mijlocul şi din cea de a doua jumătate a sec. al XIX lea; problema genezei şi specificul naţional al realismului socialist în literaturile slave; problema relaţiilor genetice şi tipologice ale eposului slavilor şi al popoarelor neslave etc.

În afară de aceste teme, ce vor forma obiectul a circa 200 referate, la care se adaugă numeroase coreferate, prezentate de delegaţi din diverse ţări şi care se vor publica de către comitetele naţionale încă înainte de congres, slaviştii au trimis de pe acum la Moscova o serie de răspunsuri scurte la întrebările adresate participanţilor la congres. Aceste răspunsuri vor fi publicate în volume aparte, în preajma congresului, constituind o discuţie prealabilă a unora din problemele de bază ale filologiei slave.

Iată, de pildă, cîteva întrebări legate de problemele slavo-romîne: Care este rolul limbilor balcanice în formarea limbilor slave de sud? Care este rolul substratului şi substratului slav în dezvoltarea sistemului fonetic şi a structurii gramaticale a limbilor vecine celor slave şi care e importanţa acestora pentru studierea fonetiicii şi gramaticii istorice slave? Ce raporturi au existat între vechile literaturi slave şi literatura ţărilor romîne şi invers? Care au fost relaţiile dintre literatura maghiară şi cea romînă cu literatura ţărilor slave în secolele XIX şi XX?

În ultimul timp comitetele naţionale au stabilit referatele şi coreferatele. Iar acum pregătesc ediţiile lor. Iată numai cîteva din referatele de literatură ce vor fi prezentate de istoricii literari sovietici: Locul literaturilor slave în istoria literaturii universale. Problema realismului socialist în literatura sovietică (rusă, ucraineană, belorusă), Geneza realismului socialist în literatura bulgară etc. Slaviştii romîni vor prezenta la congres referate şi coreferate consacrate unor probleme ca: toponimicele slave pe teritoriul R.P.R., literatura slavo-romînă în evul mediu, relaţiile lit rare slavo-romîne (în particular, ruso-romîne) în diverse epoci, limba documentelor slavo-romîne din ţara noastră precum şi Moldova, pregătirea alcătuirii unui dicţionar etimologic al elementelor slave din limba romînă şi altele.

În timpul congresului, la care vor participa sute de slavişti din numeroase ţări, se va prezenta o prezentaţie a lucrărilor de filologie slavă apărute în ultimii zece ani, lucrări care se strîng şi se trimit la Moscova de către comitetele naţionale. Oamenii de ştiinţă vor avea prilejul la congres să cunoască mai bine lucrările colegilor lor din alte ţări, vor putea stabili contacte şi mai strînse între ei şi vor pune bazele unei coordonări sistematice în efectuarea unor lucrări de amploare care cer eforturile unor întregi colective din diverse ţări (editarea dicţionarului textelor slavone de diverse redacţii, publicarea unei „Enciclopedii de slavistică" etc).

Congresul va constitui o serioasă trecere în revistă a principalelor rezultate obţinute pînă acum în slavistică şi va trasa liniile generale de dezvoltare a cercetărilor în viitor. De rezultatele lui vor beneficia nu numai filologii slaviştii, ci şi specialiştii din disciplinele înrudite sau învecinate: romanistica, studiile baltice etc. În ceea ce priveşte pe filologii şi istoricii romîni, acest lucru e indiscutabil. Poziţia poporului romîn şi a limbii romîne între popoarele slave, relaţiile de veacuri cu aceste popoare fac ca progresele ştiinţifice de la noi în domeniul lingvisticii şi istoriei să fie legate, într-o bună măsură, de rezultatele noi ale slavisticii. Cel de al IV-lea Congres de slavistică este un bun prilej de a intensifica cercetările de slavistică la noi în ţară (lingvistică, istorie literară, istorie) prin eforturile reunite ale institutelor Academiei R.P.R., universităţilor şi Asociaţiei slaviştilor.

G. Mihăilă

DRUM PRINTRE GHEŢARI

Primii exploratori ai mărilor de nord — Cucerirea unei noi căi maritime

Din cele mai vechi timpuri, oamenii au fost atraşi de ţinuturile necunoscute. Cei mai hotăriţi, mai curajoşi nu s-au mărginit să viseze, ci au pornit să le cucerească pe uscat şi apă, întîmpinînd primejdii fără număr. Unii au pierit fără urmă, alţii au lăsat o amintire, cîţiva au izbîndit şi numele lor străluceşte printre cei care au tăiat o cale spre noi continente. Dar poate nici una din paginile scrise de expediţiile nenumărate, în toate direcţiile pămîntului, nu este atît de patetică, de sublimă ca cea scrisă de eroii care au înfruntat tăcerea mărilor reci, a gheţarilor eterni din Nordul bîntuit de furtuni şi înecat în ceaţă.

Corăbiile părăsite

Îndată după marile descoperiri geografice de la sfîrşitul veacului al XV-lea şi începutul celui de al XVI-lea, Spania şi Portugalia au acaparat căile maritime spre ţările Orientului fabulos de bogat, care înfierbînta imaginaţia şi pofta de înavuţire şi a altor puteri. Căile erau însă bine păzite şi nici o altă navă nu reuşea să plutească spre comorile rîvnite. Şi atunci, pentru întîia oară s-a pus întrebarea: oare nu s-ar putea pătrunde în China şi India străbătînd mările care scaldă ţărmul de nord al Siberiei? Ce se întîmpla acolo, nu ştia nimeni. Dar despre posibilitatea existenţei acestui drum vorbea diplomatul rus Dmitri Gherasimov, trimisul statului moscovit la Roma.

Din cele relatate de acest diplomat, scriitorul Pavel Iovi a scris o „Carte despre ambasada lui Vasili, marele suveran al Moscovei, către Papa Climent al VII-lea" — carte editată în 1525 şi tradusă în mai multe limbi, şi care cuprindea preţioase indicaţii privitoare la fluviul Dvina „ce-şi poartă apele furtunoase spre nord unde marea are o întindere atît de mare încît, după o socoteală destul de vrednică de crezare, ţinînd ţărmul drept poţi ajunge cu corăbiile pînă la ţara Chinei, dacă între timp nu întîlneşti pămînt".

Apariţia cărţii n-a rămas fără răsunet. Venetianul Sebastian Cabot, un negustor abil şi întreprinzător, care trăise o vreme la Londra, a izbutit să intereseze cîţiva negustori englezi bogaţi în proiectul lui de a descoperi un drum maritim spre ţările Orientului, de-a lungul ţărmurilor Siberiei. Et constitui o societate şi prima expediţie întreprinsă s-a terminat într-un chip tragic. Trei nave conduse de Hughes au ajuns în anul 1853 în „Marea Murmansk". În toamnă, două din aceste corăbii au fost silite să ierneze în Murmansk-ul de est.

După un an, vasele au fost descoperite de navigatorii ruşi. Ele erau părăsite şi acoperite de o crustă groasă de gheaţă. Pe punţi şi în cabine se aflau răspîndite cadavre. Erau cei 65 de marinari englezi care muriseră de frig împreună cu comandantul lor. O singură navă a izbutit să ajungă pînă la gurile Dvinei. Cîteva decenii, societatea care s-a numit apoi „Compania moscovită" a încercat fără succes să găsească trecerea de la nord la răsărit. Astfel se sfîrşi prima încercare de a descoperi mult visata cale maritimă.

Dar era oare, într-adevăr, prima?

La marginea lumii

Există poate un sens în faptul că din ceea ce au făurit oamenii temerari să rămînă măcar un semn, învăluit adesea în taină multă vreme, dar care într-o bună zi iese la lumină, stîrnindu-ne emoţia şi admiraţia pentru marii cutezători. Este ceea ce s-a întîmplat cu descoperirea lui Semion Dejniov şi Fedot Alexeevici Popov care au ocolit cei dintîi peninsula Ciukotka prin strîmtoarea care desparte Asia de America. Preţioasele documente care au înregistrat istorica expediţie au fost descoperite la Iakutsk abia după 88 de ani.

Cine şi-ar fi putut închipui că marinarii veacului al XVII-lea şi cei de mai tîrziu ar fi îndrăznit să pătrundă cu navele lor mici prin ţinuturile pustiului arctic? Şi dacă ar fi cutezat, cum ar fi putut să ajungă pînă la paralela 78, „la marginea lumii" în împărăţia gheţarilor, unde necontenit se-aud răsunînd decît jelania vînturi, trosnetele aisbergurilor plutitoare? Se credea că peninsula Taimîr a fost pentru prima oară ocolită abia în anul 1878 de către expediţia lui Nordenskjöld cu nava „Vega".

Asemenea presupuneri au dăinuit pînă în vara anului 1940, cînd pe insula Faddei la sud-est de capul Celiuskin, au fost găsite nenumărate relicve ale trecutului îndepărtat. Şi astfel s-a descifrat o pagină necunoscută din navigaţia polară rusă.

Într-adevăr, printre stînci hidrografii au descoperit un topor, foarfece, tigăi şi cîteva mărgele albastre. Aspectul primitiv al acestor obiecte trăda o origine străveche. Cercetările au continuat, adunîndu-se din ce în ce mai multe obiecte: plăci de cupru, farfurii de cositor, străchini metalice, cercei, inele, blănuri putrezite, suite de monezi vechi şi... o armă de foc. Ciudat, un alt grup al expediţiei a descoperit la vest de insula Faddei izbe, cazane, rămăşiţe de îmbrăcăminte, arme de foc, arcuri şi săgeţi, lănci adaptate pentru vînătoare de animale cu blănuri scumpe şi pentru pescuit. Mai departe au dat şi peste oseminte omeneşti, peste cuţite şi teci.

Unul din aceste cuţite avea o inscripţie în limba slavonă: „Akaki Murag" ceea ce vrea să însemne Akaki Murmaneţ, sau Akaki marinarul. Şi iată că din pustietatea gheţurilor, din întinsele singurătăţi a apărut ca din negura umbra cutezătorului marinar, unul din acei anonimi a e căror oseminte zăceau pe aceste meleaguri triste. Să fi fost oare urmele unei expediţii maritime?

Peste 5 ani s-au descoperit şi rămăşiţele unei nave distruse şi instrumente de bord, printre care o busolă, ceasornic solar, folosită în veacul al XV-lea şi al XVI-lea. Mai trebuia deci stabilit cînd a avut loc această expediţie şi din care port a plecat spre mările nordului Relicvele găsite, mute pentru cei neiniţiaţi, au început să-şi dezvăluie tainele ochilor pătrunzători ai cercetătorilor.

Un colectiv de savanţi-arheologi, istorici, etnografi, numismaţi, botanişti, zoologi şi antropologi — s-a consacrat studierii nepreţuitelor relicve. O atenţie deosebită fu arătată colecţiei de monezi, în număr de aproape 3.500. Ceea ce era într-adevăr relevant e că nici una din aceste monezi nu fusese bătută după anul 1617. Aşadar, expediţia trebuia să fi avut loc în jurul acestei date sau cîteva zeci de ani mai tîrziu. Dar de unde pornise? Răspunsul îl aflară istoricii.

Pe la începutul veacului al XVII-lea, din ordinul ţarului Boris Godunov a fost înălţat oraşul Mangazei pe malul rîului siberian Taz. Aci s-a dezvoltat un mare centru comercial, politic şi cultural, care n-a durat decît cîteva decenii. Mangazei era un punct de plecare spre Oceanul Înghe-ţat de Nord. Locuitorii oraşului visau să deschidă un drum maritim din golful Taz pînă la peninsula Taimir şi mai departe spre est. E foarte probabil că de aci a pornit expediţia cu îndrăzneţii navigatori ruşi pe care i-a surprins o toamnă arctică foarte timpurie. Ei au debarcat pe ţărmul golfului Sims, şi-au construit izbe şi au început să caute vînat. Pe semne că mai tîrziu a început foametea.

Tentativele de a străbate drumul de la vest la est n-au slăbit. Noi exploratori neînfricaţi îşi întinseră pînzele. Şi în vara anului 1878, din portul suedez Göteborg a pornit spre mările polare nava „Vega", în frunte cu cunoscutul explorator Adolph Erich Nordenskjöld, într-o expediţie organizată de Alexandr Sibircakov.

Drumul maritim de nord a fost parcurs pe întreaga distanţă de la vest la est. Expediţia a durat 12 luni, din care 9 luni marinarii au iernat printre gheţarii din golful Koliucinsk, la intrarea în Oceanul Pacific. Era o victorie, dar nu definitivă. Însuşi Nordenskjöld credea că magistrala arctică nu va putea fi folosită pentru transportul maritim, deoarece vara polară era scurtă, iar gheţarii nu îngăduiau străbaterea traseului într-un singur sezon de navigaţie. Iarna, călătoria era extrem de primejdioasă.

Au trecut decenii. Uneori, cîte o navă singuratică se mai avînta pe acest drum plin de atîtea primejdii. După „Vega" şi-au croit cale navele ruseşti „Taimîr", „Vaigaci", apoi pe neîmblînzita magistrală arctică rămîneau să plutească mai departe gheţarii uriaşi care, ca nişte paznici solemni şi temuţi, închideau accesul celor ce îndrăzneau să se avînte pe valurile oceanului glacial. O singură posibilitate exista: să străbaţi întregul traseu într-un sezon, adică în lunile de vară, cînd atacul gheţarilor era mai puţin periculos.

Acest proiect au izbutit să-l înfăptuiască în parte oamenii sovietici. Expediţia spărgătorului de gheaţă „Alexandr Sibireakov" a durat 64 de zile. În ziua de 28 iulie 1932, el a plecat din portul Arhanghelsk, şi a ajuns la golful Behring la 1 octombrie, ora 14 şi 45 de minute, parcurgînd astfel într-un singur sezon întreaga distanţă de la Oceanul Atlantic la Oceanul Pacific.

Golful providenţei

Dar această victorie trebuia consolidată. După expediţia lui „Sibireakov" s-a organizat un atac pe front larg al întinderilor polare din Arctica. Atacul a început pe mare, pe uscat şi în aer. Munca uriaşă a exploratorilor sovietici de a transforma Drumul maritim de nord într-o magistrală utilizabilă, n-a încetat nici o clipă. Spărgătoare de gheaţă, vase de transport, nave hidrografice cutreieră magistrala, coboară pe marile fluvii siberiene, descarcă şi încarcă mărfuri în porturile nou construite. Paralel cu această activitate se înalţă oraşe în locuri altădată pustii şi moarte, acolo unde nu pătrundeau odinioară decît paşii marilor cutezători. Şi unul din asemenea locuri este şi golful Providenţe, centrul de unde decolau avioanele pentru a salva pe membrii celebrei expediţii „Celiuskin". Astăzi s-a construit aci un port arctic la două oceane: Oceanul Pacific şi Oceanul Înghe-ţat de Nord. Şi un detaliu poate mai semnificativ ca oricare altul este acesta, într-un oraşel cu două sau trei mii de locuitori apare o gazetă în trei limbi: pentru ruşi, ciucci şi eschimoşi.

Asemenea transformări au suferit şi golful Tiksi şi Dickson şi multe alte „puncte geografice" ale Transpolariei sovietice. De curînd, un grup de pionieri sovietici a plecat într-o interesantă excursie pînă la insula Dickson, care a cerut odinioară atîtea eforturi, tenacităţi şi curaj pentru a fi cucerită.

Şi nu va mai trece mult timp şi în apele Oceanului Înghe-ţat de Nord îşi va face apariţia spărgătorul de gheaţă atomic, sprijinind lupta oamenilor sovietici pentru a pătrunde mai departe, mai adînc, în inima continentului arctic.

Ieronim Şerbu

Cutremur? Lansarea unui nou satelit?

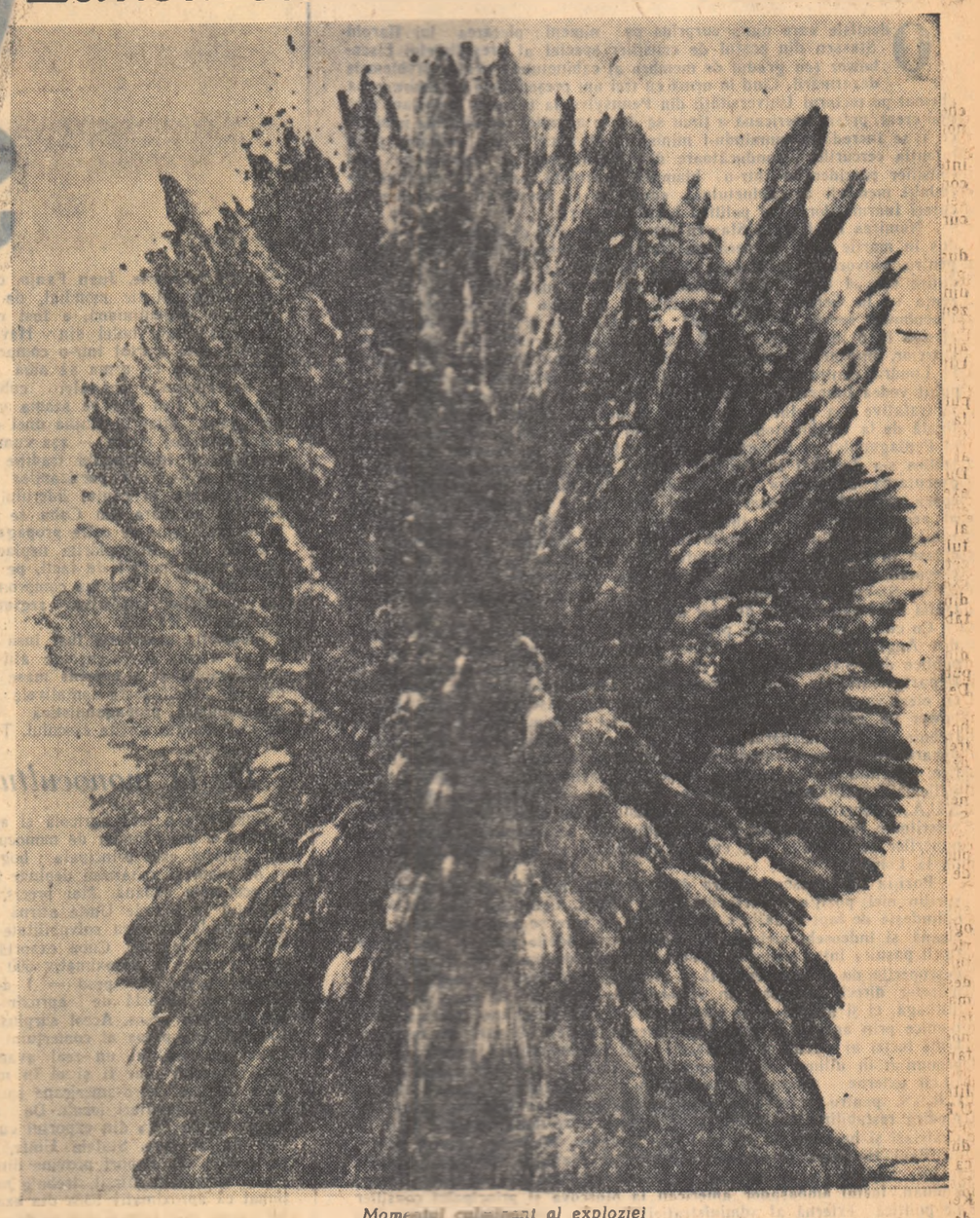

Momentul culminant al exploziei

Nu de mult, staţiile seismice sovietice şi străine au înregistrat un cutremur al cărui epicentru era la 93 de kilometri nord-vest de Taşkent, capitala Uzbekistanului. Zguduitura a fost de gradul opt...

Agenţiile telegrafice, ziarele şi revistele străine au făcut fel de fel de presupuneri. Unii afirmau că ar fi vorba de un „cataclism natural!" De altă parte, în presa occidentală se vorbea despre „o încercare nereuşită a savanţilor sovietici de a lansa al treilea satelit artificial al Pămîntului"...

În realitate nu era nici una, nici alta. Seismografele reacţionaseră la o explozie experimentală ce urmărea scopuri foarte paşnice.

În Uniunea Sovietică există trustul „Soiuzvzrivprom", care se ocupă cu lucrări de foraj prin explozie. Iată ce a declarat presei M. M. Dokucaev, inginerul şef al acestui trust.

— „Cutremurul" artificial a fost produs de gigantica explozie care a încheiat o serie de experienţe efectuate de Academia de Ştiinţe a U.R.S.S. în colaborare cu „Soiuzvzrivprom". O mie de tone de explozivi detonat la adîncimea de 40 de metri a declanşat cutremurul la care au reacţionat seismografele şi o dat naştere unei gropi de fundaţie cu diametrul de aproximativ 200 de metri. Explozia nu a provocat nici un fel de stricăciuni, deoarece s-a produs în stepa pustie, departe de orice centru populat.

Afit aceasta, cît şi alte explozii experimentale, ne-au îngăduit să precizăm o seamă de date cu privire la legile aruncării în aer a rocii, în funcţie de cantitatea şi calitatea substanţei explozive.

La întrebarea „Ce importanţă practică au lucrările de explozie de asemenea proporţii" — ing. Dokucaev a răspuns:

— Ele sînt folosite în diferite ramuri ale economiei naţionale, îndeosebi în industria minieră, în construcţiile rutiere şi hidrotehnice. Multe lucrări efectuate în ultimul timp, în interes deosebit prezintă explozia în masă din regiunea să[illegible] Altîn-Topkan din Uzbekistan. Experienţele organizate sub conducerea specialiştilor sovietici pentru descoperirea unor mari zăcăminte de minereu în Republica Populară Chineză. Explozia de la Altîn-Topkan s-a produs în trei etape. În total, aici s-a aruncat în aer aproximativ un milion de metri cubi de steril. La deschiderea zăcămintelor din China a fost realizată o explozie cu efect extraordinar de puternic prin aprinderea unei încărcături de peste 9.000 de tone de substanţă explozivă.

În construcţiile hidraulice şi de irigaţie, explozivii ajută la săparea gropilor de fundaţie şi a canalelor. Cu această metodă în stepele aride ale Kazahstanului au fost săpate sute de rezervoare artificiale de apă.

Experienţa arată că proporţiile exploziilor pot fi mult sporite. În viitorul apropiat, artificieri sovietici vor construi un baraj înalt de 92 metri. Intenţionăm de asemenea să provocăm o explozie unică sub apă, cu încărcături de exploziv totalizînd 30.000 de tone aşezate pe o distanţă de şapte kilometri. Scopul acestei explozii este săparea unui canal pe fundul fluviului Angara, care să permită intrarea unei cantităţi mai mari de apă din lacul Baikal în marea artificială care se va forma în apropierea hidrocentralei de la Bratsk.

Staţiile seismice vor mai înregistra şi de acum încolo „cutremure" de acest fel, iar organele de presă nu vor înceta să le comenteze. Sperăm însă că numărul calomniilor va începe să scadă, proporţional cu creşterea puterii exploziilor — a spus în încheiere ing. M. Dokucaev.

A. B.

O IMPORTANTA PROBLEMA DE SANATATE PUBLICA

Dezvoltarea furtunoasă pe care au înregistrat-o ştiinţa şi tehnica în ultimele decenii a avut printre altele urmarea foarte însemnată că răspîndirea în masă a unor boli a scăzut simţitor, iar altele sînt pe cale de dispariţie. Este vorba în special de bolile transmisibile ca febra tifoidă, tifosul exantematic, malaria, etc., care înainte secerau foarte multe vieţi omeneşti, dar a căror importanţă a scăzut foarte mult. Dar în timp ce bolile transmisibile au scăzut într-un ritm deosebit, bolile netransmisibile şi între ele în special bolile de inimă şi cancerul au crescut şi continuă să crească, reprezentînd principala ameninţare a sănătăţii popoarelor civilizate. Această creştere este atît relativă, adică ea apare mai evidentă în contrast cu celelalte boli a căror răspîndire a scăzut, dar şi absolută deoarece numărul cazurilor de cancer şi de boli cardio-vasculare s-a mărit.

În adevăr în ţările cele mai dezvoltate cancerul reprezintă a doua cauză de deces, după bolile inimii şi vaselor. Acest fenomen se observă în lumea întreagă. Motivele nu sînt suficient de bine cunoscute, dar probabil că creşterea răspîndirii cancerului se datoreşte într-o măsură şi condiţiilor grele de viaţă şi de muncă din timpul celui de-al doilea război mondial.

Într-adevăr, tulburările psihice, tulburările alimentare, o serie întreagă de boli cauzate de război au slăbit rezistenţa organismului omenesc, pregătind un teren prielnic cancerului.

Soluţionarea problemei cancerului nu şi-a aflat încă răspuns definitiv. Dar în toate ţările lumii se depune un imens efort material şi de cercetare pentru apărarea sănătăţii de această boală. Evident, străduinţile acestea n-au rămas fără nici un rezultat.

În faţa oamenilor de ştiinţă şi a medicilor stau acum trei probleme importante:

— dacă nu cumva cancerul poate fi prevenit, adică să se împiedice apariţia lui;

— dacă nu s-ar putea găsi o posibilitate de a se pune diagnosticul precoce, adică de a cunoaşte boala în stadii incipiente pentru că în aceste stadii cancerul este vindecabil;

— pînă la rezolvarea primelor două probleme, este necesar a se găsi o soluţie pentru formele înaintate de cancer, aşa cum sînt astăzi descoperite în majoritatea cazurilor (60-70%), ceea ce împiedică un tratament radical şi vindecarea definitivă.

Problemele prevenirii cancerului şi diagnosticului precoce au o importanţă esenţială, fiindcă de multe ori cancerul începe fără semne de boală. De aceea este foarte necesar să se facă ceea ce s-a realizat pentru prima oară în Uniunea Sovietică: un examen profilactic de masă, care să aibă loc o dată sau de două ori pe an şi să cuprindă un cît mai mare număr de oameni — chiar pe cei ce se consideră perfect sănătoşi — pentru că s-a demonstrat că la astfel de consultaţii se descoperă multe cancere incipiente, necunoscute.

În Uniunea Sovietică s-a dovedit pe zeci de milioane de cazuri importanţa acestei acţiuni. În ultimii cinci ani s-au făcut aproape 30 milioane examene profilactice. Este limpede că asemenea proporţii uriaşe de examinare în masă sînt posibile numai într-un regim socialist; asemenea examene nu există în nici o altă ţară.

Cumpănul acestui de măsuri a permis să se descopere un mare număr de cazuri incipiente care pot fi tratate şi vindecate.

Lupta contra cancerului este totodată o chestiune de igienă colectivă. S-a dovedit că atmosfera marilor oraşe industriale şi anumite produse alimentare, conţin substanţe dintre care unele sînt direct cancerigene. Iar altele, chiar dacă nu sînt direct cancerigene, favorizează în orice caz apariţia lui.

De aceea, în Uniunea Sovietică, construirea oraşului Angarsk de lîngă lacul Baikal, cu uzinele şi cartierele sale, a început încă cu mulţi ani înaintea celui de al doilea război mondial. Şi Bakuriani, oraşul industrial din bazinul Doneţului suferă acum mari transformări. Se schimbă combustibilul utilizat în unităţile industriale, cuptoarele uzinelor sînt prevăzute cu filtre speciale. Decrete ministeriale speciale au interzis să se folosească la camioane anumiţi carburanţi. De asemenea s-a detectat prezenţa unor substanţe cancerigene în anumite mezeluri, în peştele sărat, şi ca urmare prepararea acestor produse a fost modificată.

În momentul de faţă diagnosticul de cancer se pune prin descoperirea tumorii şi examenul ei microscopic. Alte mijloace sigure deocamdată nu există. Dar în întreaga lume se fac acum cercetări intense pentru a se afla posibilităţi de diagnosticare nu neapărat a tumorii, care de multe ori este ascunsă în profunzime şi nu poate fi descoperită şi studiată la microscop. Anumite reacţii chimice au demonstrat că există posibilitatea de a se pune diagnosticul în boala canceroasă a întregului organism numai prin examenul de sînge, urmînd ca ulterior să se stabilească localizarea tumorii.

La acest capitol trebuie amintite şi cele două aparate folosite pentru stabilirea diagnosticului mai precoce al localizării unei tumori în adîncime. Este vorba de electroencefalograf şi de aparatul de ultrasunet construit după principiul defectoscopului cu ultrasunete utilizat în industrie. Acest aparat este folosit deocamdată numai în Uniunea Sovietică şi în America.

În tratamentul cancerului sînt două etape: dacă boala este incipientă, atunci în marea majoritate a cazurilor ea se tratează şi se vindecă definitiv. Dacă este înaintată, atunci se poate doar prelungi viaţa bolnavului.

În tratamentul formelor curabile, ai formelor precoce, se utilizează acum foarte mult izotopii radioactivi în administrare internă, iar pentru tratamentul extern aparatul de cobaltoterapie (cobaltul este tot un izotop radioactiv) numit şi bomba de cobalt, deoarece izotopul este acoperit cu o carcasă groasă de plumb care împiedică radiaţiile să meargă în altă direcţie decît spre tumora bolnavului.

Asemenea aparate ne vor veni şi nouă în curînd din Uniunea Sovietică şi vor fi folosite în tratamentul cancerului. Avantajul lor asupra aparatelor de azi constă în faptul că radiaţia lor pătrunde în cantităţi mai mare în profunzime.

Intervenţiile chirurgicale, acest tratament clasic şi bine cunoscut, sînt de asemenea utilizate cu succes crescînd în extirparea tumorilor. Astfel cancerul esofagului care era totdeauna mortal, astăzi se poate opera şi vindeca. După ce până în fazele incipiente, şi cancerul pulmonar este de asemenea curabil. Progresul înregistrat în ultimul timp în chirurgia modernă a cancerului, progresele din medicină, fiziologie, chimie, fizică, electronică etc. în care un loc de frunte revine Uniunii Sovietice.

În ultimul timp s-a dezvoltat considerabil chimioterapia cancerului, adică tratamentul medicamentos. Numeroşi medicamente încercate în cancer dovedesc un mijloc. Încercări sînt pentru care există şi lucrări publicate, s-au făcut cum cu 30.000 de bolnavi. Dar rezultatele au fost foarte mulţumitoare.

Substanţa care mai recent a dat cele mai bune rezultate este [illegible] la Institutul Oncologic al Academiei de Ştiinţe Medicale a U.R.S.S. de prof. Lazarev, care conduce a început experimentarea pe animale apoi folosită în tratamentul bolnavilor internaţi la spitalul institutului. Rezultatele au prezentat un asemenea interes, încît după un an sarcolizina era aplicată în toate ţările. Cam în acelaşi timp englezii au descoperit un preparat identic, utilizat în occident.

Institutul Oncologic al Academiei de Ştiinţe Medicale a U.R.S.S. foloseşte în mare măsură sarcolizina în tratamentul cancerului, obţinînd rezultate importante în anumite forme de cancer.

În Institutul Oncologic din Bucureşti se întrebuinţează de asemenea două metode noi de tratament al cancerului, şi anume radioterapia în doze mari profejată prin narcoză şi chimioterapia în doze foarte mari, care dau rezultate în unele forme înaintate de cancer.

Mijloacele noi de tratament al cancerului sînt numeroase. Le-am amintit doar pe cele mai importante, pe cele care într-adevăr merită oarecare credit. Ele sînt trepte însemnate pe un drum greu, dar la capătul căruia se va înregistra una dintre cele mai mari izbînzi ale medicinei.

dr. Octav Costăchel
Directorul Institutului Oncologic

Scrisoare din Moscova

INSTANTANEE

(urmare din pag. 1-a)

Aveţi un bilet în plus pentru „iarna ruseacă"? De vreo zece zile această întrebare poate fi auzită aproape la tot pasul în Moscova. Şi, vă închipuiţi ce bucurie luminează feţele celor care au norocul să primească un răspuns afirmativ. E vorba, cum probabil aţi şi ghicit, de biletele pentru sărbătoarea iernii ruseşti. Biletele s-au vîndut ca pîinea caldă, cum ar grăi vechea zicală. Vă închipuiţi deci ce mulţime de oameni se află vineri seară la festivitatea inaugurală, în faţa porţilor stadionului Lenin. Spectacolul se desfăşura peste tot: pe piste, pe afeţ sau în faţa chioşcurilor. Din păcate norocul nu mi-a surîs de loc. Sosisem cu puţină întîrziere şi nu m-am putut alege nici cel puţin cu o plimbare în sanie.

N. Novikov

Acasă la Fedin

(urmare din pag. 1-a)

Tolstoi. Opera lui are puternice rădăcini moscovite, lesne de recunoscut. Aminteşte-ţi că o serie de scene din Ana Karenina, mai ales cele referitoare la familia lui Karenin tatăl soţului petersburghez sînt satirice — deşi termenul nu e tocmai bine ales — la adresa Petersburgului, a curţii, a funcţionărimii, la adresa oligarhiei de stat şi înglmfate. În opoziţie cu această modalitate, apare la Tolstoi linia moscovită a Levinilor, Rostovilor, prezentaţi cu puternice trăsături naţionale şi, în general, pozitive. Tot de aici, din „satul" Moscovei, din Tula, îşi alege bătrînul figurile sale de ţărani. Iată deci cum s-au răsfrînt ecourile acestei lupte pînă şi în creaţia acestui geniu ca Tolstoi.

Şi Fedin îşi exemplifică, prin numeroase amănunte, ideea susţinută. Are darul de a învie printr-un gest, printr-un singur cuvînt, atmosfera unei întregi epoci, de care ne-am atinge doar prin intermediul unor pagini seci de manual. Ascultîndu-l cum vorbeşte despre Lev Tolstoi, recitînd parcă din Sadoveanu, cu privire la Război şi Pace: „Am intrat cîndva în paginile cărţii acesteia ca într-o ţară". Fedin ridică un foarte interesant aspect al problemei curentelor şi stilurilor în literatură. De aceea întreb:

— Dar astăzi cum se prezintă situaţia?

— Pe la 1920 se mai vedeau aceste deosebiri stilistice, de „şcoală". Şi nu numai pe plan stilistic. Acum însă, situaţia se prezintă schimbată. Contradicţiile au dispărut. Sînt foarte multe semne comune, corespunzătoare unificării vieţii în întregul ei. Fiindcă astăzi problemele puse în literatură sînt generale, la dimensiunile Uniunii Sovietice. Nemaifiind deosebiri, a dispărut şi rivalitatea, spiritul de cîtadelă, de grup. Acum nu se mai poate vorbi de aşa ceva. Nu mai există ciocniri pe planul tematicii, al preocupărilor. Moscova şi Leningradul reprezintă cele două feţe ale aceleiaşi medalii. Deosebiri de natură stilistică se observă însă. Au supravieţuit — şi spre folosul literaturii. Căci Moscova şi Leningrad sînt ca membrii unei familii. Se aseamănă şi totuşi se deosebesc între ei.

— Nu mi-aţi spus însă în ce fel influenţa Leningradului s-a exercitat asupra propriei dv. creaţii?

— În ceea ce mă priveşte, primele mele cărţi înmănunchiază puţine scene moscovite, şi foarte multe din Petrograd. Aşa sînt, de pildă, părţile ruseşti din Oraşe şi ani şi Fraţii. Ele au „timbrul" Petrogradului. În acea epocă, viaţa socială a oraşului în plină fierbere a exercitat asupra mea o puternică influenţă. Totodată, ca tînăr scriitor, am resimţit influenţe din partea lui Blok şi a lui Alexei Tolstoi. Era vorba, indiscutabil, de o influenţă. Apoi, însuşi oraşul cu nopţile sale albe... pe care, din păcate, n-ai să le mai vezi; anotimpul lor a trecut. În general, Leningradul a pătruns în mine prin armonia, prin urbanismul, prin... organismul său de piatră. Şi, direct sau indirect, toate acestea cred că s-au reflectat în mine. Urmăresc degetele prelungi, fine şi subţiri, care ţin pipa ameninţată în fiece clipă să se stingă. Sînt degete din acelaşi porţelan luminos ca şi faţa; şi ele se află într-o ciudată legătură spirituală cu ochii aceia mari, albaştri, şi sinceri, de bunic blînd şi bun. E poate cam nelalocul ei mărturisirea, dar Konstantin Alexandrovici mi-a părut cel mai bun şi mai blînd dintre oamenii pe care i-am cunoscut în Ţara Sovietică. Privindu-l, îţi aduci mereu aminte de Gorki care spunea că omul nu trebuie jignit. În toată fiinţa lui Fedin trăieşte acest gînd.

Discuţia continuă circumscriind problemele mai generale ale stilurilor în literatură, scriitorul condamnînd căutările formaliste — exprimate prin acel cult exagerat şi exclusiv al „tehnologiei". Ca argument, se slujeşte de propria-i experienţă literară. Îmi pune sub ochi nişte rînduri extrem de concludente din şirul de amintiri despre „Fraţii Serapion" — grupare literară din care a făcut parte în tinereţe: „Aici se vorbea despre operele literare ca despre „lucruri". Lucrurile „se făceau". Ele puteau fi făcute bine sau rău. Hagi Murat a fost făcut în chip neîntrecut. Gleb Uspenski nu ştia să le facă..."

Surprinde la Fedin felul în care elaborează, pe loc, problemele. Nu de la înălţimea marelui intelectual pentru care nu mai există taine... Fiecare idee nouă introdusă în discuţie pare plămădită atunci, ad-hoc. Iar romancierul, cu ochii săi albaştri — deschişi larg în faţa minunilor lumii — o „priveşte" ca pe o minune. Şi ochii săi parcă se întreabă: „Cum îţi pare? hai să ne minunăm împreună!"

Pe cristalul biroului, zăresc un mănunchi de corecturi. Cer permisiunea. Cerneala spaltelor e încă umedă. E un volum masiv, de peste 500 de pagini, purtînd titlul: **Scriitorul, arta, timpul.** Reuneşte un mare număr de articole şi însemnări despre arta literară. Cu rezerva ce-mi este de-acum bine cunoscută — cînd este vorba de propria-i persoană — Konstantin Alexandrovici relatează telegrafic:

— O asemenea culegere a mai apărut odată; constituie volumul VI al Operelor. De astă dată însă, am lărgit mult sfera materialului, adăugînd multe pagini noi despre Gorki, Cehov, Blok. Într-un anume sens e o culegere ciudată: articole, scrisori, discuţii — într-un cuvînt, de toate. Dintre ruşi sînt prezenţi printre alţii, Prişvin, Şiskov, Zoşcenko, Novikov-Priboi, Boris Jitkov. Dintre străini, articole noi despre: Thomas Mann, Bertolt Brecht, Johannes Becher. Se află cuprinse şi unele teme cum ar fi: despre limbă, despre măiestrie, tinereţe şi talent, discuţii cu tinerii scriitori. Volumul încheie mănunchiază şi o serie de însemnări autobiografice cu privire la anii de formare, la grupul „Fraţii Serapion".

Ori de cîte ori mă gîndesc la Fedin nu-mi mai apare pe dinaintea ochilor chipul acela sever, etc. etc. din fotografii. Nu. Mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte chipul zîmbitor, vesel, ca un porţelan luminos, al bunicului.

Victor Vîntu

Fluviul dragonului electric

(urmare din pag. 1-a)

sud, prin riul de frontieră Ussuri, şi mai departe prin lacul Hank şi riul Lefu de unde, printr-un canal, ar face joncţiunea cu marea chiar lîngă Vladivostok.

Al treilea proiect, cel mai vast, prezentat de oamenii de ştiinţă chinezi, are în vedere transformarea unor imense ţinuturi. De data aceasta rolul principal a fost rezervat unuia dintre cei mai mari afluenţi ai Amurului, Sungari. După ce vor parcurge o porţiune considerabilă a acestui riu, navele vor intra într-un mare canal care va întretăia cumpăna apelor. De aici vor fi îndreptate către un alt riu Liaoho. Navigînd de-a lungul acestui riu, navele vor ajunge pînă la Marea Galbenă, în golful Liaodun. Proiectul, desigur, foarte cutezător, mai prevede legarea cursului superior şi mijlociu al Amurului de principalele regiuni industriale ale Chinei iar prin Marea Galbenă, de toate marile porturi sudice: Şanhai, Canton şi chiar Pekin.

Baraje, lacuri de acumulare, ridicarea nivelului apei, irigaţii care vor spori enorm producţia agricolă — iată numai cîteva din lucrările care vor angrena la această uriaşă construcţie a geniului uman mii de ingineri şi de tehnicieni, sute de mii de braţe omeneşti. În undele îmblînzite ale „Dragonului negru" ca şi în uriaşele lacuri de acumulare vor mişuna imense cantităţi de peşte, iar apele fluviului renăscut, odinioară năpraznice, eliberate din multiseculara vrajă, vor fi brăzdate de nave sub pavilion sovietic şi chinez. Barajele vor servi în acelaşi timp drept poduri peste care vor trece mii de autovehicule şi locomotive care vor lega astfel mai strîns, mai puternic cele două mari popoare fraţeşti. Îmblînzit, „Dragonul negru" va servi docil omului furnizîndu-i o imensă cantitate de energie electrică suficientă unui teritoriu de 3.000.000 km pătraţi. Şi deşi uriaşa lucrare se află deocamdată abia în stare de proiect, chinezii au şi început să-şi atingă fluviul odinioară temut, cu numele de „dantunizian", — „Fluviul dragonului electric".

George Dan

De ce a demisionat Stassen?

O demisie care nu a surprins pe nimeni: plecarea lui Harold Stassen din postul de consilier special al președintelui Eisenhower (cu gradul de membru al cabinetului) pentru problemele dezarmării. Cînd în urmă cu trei ani președintele Eisenhower l-a chemat pe rectorul Universității din Pennsylvania în acest important post nou creat, presa americană a ținut să dea o anumită semnificație misiunii ce i se încredința, numindu-l ministru „al păcii"... Era probabil și în intenția cercurilor conducătoare din Washington să îmbrace pe noul consilier prezidențial într-o hlamidă imaculată, care să-l distingă de ceilalți membrii ai cabinetului, cunoscuți ca înveterați susținători ai cursei înarmărilor și ai politicii bazate pe forță.

Numirea lui Harold Stassen într-un post atît de important s-a produs în martie 1955, în perioada tratativelor intense între marile puteri pentru convocarea conferinței de la Geneva, iar în iulie, la întîlnirea dintre cei „4 mari", noul consilier participa în această calitate. Prezența sa la Geneva printre sfătuitorii de prim rang ai președintelui Eisenhower servea ca o dovadă că S.U.A. ar fi aparent dispuse să ajungă la o înțelegere cu U.R.S.S. în problema cardinală a dezarmării. Ulterior, cînd tratativele propriuzise în problema dezarmării au început la Londra, pentru a se prelungi la nesfîrșit fără nici un rezultat, s-a putut vedea limpede că prezența lui Stassen ca șef al delegației S.U.A. la tratative n-a putut aduce nici o modificare rigidei poziții americane, fixată de la Washington nu în „spiritul Genevei", ci în spiritul conjugat al Pentagonului și Departamentului de Stat. La un moment dat, însuși Dulles s-a deplasat în capitala Angliei pentru a supraveghea personal executarea directivelor de sabotare a tratativelor de dezarmare. La epoca aceea Harold Stassen, deși încă titular al postului de consilier al președintelui S.U.A., fusese subordonat direct șefului Departamentului de Stat. Cu alte cuvinte funcția sa de membru al cabinetului încetase în fapt, pentru ca sfătuitorul președintelui să devină un simplu executant al directivelor lui Dulles. Din acest moment, conflictul latent dintre Stassen și Dulles n-a încetat a se adînci, devenind astfel inevitabilă înlăturarea unuia din cei doi adversari.

Cu cîteva luni în urmă presa americană și numeroase ziare influente din Anglia și Franța, făcîndu-se ecoul puternicului curent al opiniei publice din S.U.A., ostil lui Dulles, pronostica plecarea acestuia de la Departamentul de Stat. Ziarele arătau că Harold Stassen, hotărît să ia ofensiva împotriva adversarului său, înaintase președintelui Eisenhower un raport confidențial în care își exprima părerea că S.U.A. trebuie să facă neapărat o serie de concesii substanțiale în domeniul dezarmării pentru a întîmpina la jumătatea drumului propunerile sovietice. Socotind poziția adoptată de șeful Departamentului de Stat ca „prea neflexibilă", Stassen cerea elaborarea unor noi propuneri din partea S.U.A., recomandînd să nu se mai insiste ca un acord în orice problemă referitoare la dezarmare să fie condiționat de acceptarea tuturor propunerilor occidentale, așa cum se procedase în tot timpul tratativelor de la Londra.

Poziția lui Stassen nu era deloc izolată, precum nu era lipsită de sprijin nici poziția adversarului său, Dulles. Conflictul Stassen-Dulles oglindește de fapt situația contradictorie în care se află burghezia americană și îndeosebi virfurile ei monopoliste. Ideile păcii și ale conviețuirii pașnice între popoare, în această epocă dominată de uriașele forțe descoperite de știință, exercită o atracție irezistibilă nu numai asupra maselor direct interesate în statornicirea unei ere de pace în lumea întreagă, ci și asupra unor cercuri care-și văd periclitate interesele economice prin agravarea încordării internaționale. O serie de reprezentanți lucizi ai cercurilor de afaceri și ai intelectualității americane s-au pronunțat în ultima vreme împotriva actualului curs primejdios al politicii externe americane, declarîndu-se în favoarea tratativelor cu U.R.S.S. pentru rezolvarea principalelor probleme litigioase care împiedică restabilirea încrederii și înțelegerii între marile puteri. Mari industriași și bancheri ca Cyrus Eaton și James Warburg, oameni politici ca Paul Hoffman, fostul administrator al Planului Marshall, Landon, fostul candidat republican la postul de președinte al S.U.A., George Kennan, fostul ambasador american la Moscova și principalul consilier de politică externă al administrației Truman, au criticat cu asprime actuala politică externă a S.U.A. și pe mentorul ei, cerînd renunțarea la războiul rece, tratative la nivel înalt și realizarea unei dezarmări treptate.

În schimb, poziția lui Dulles este energic susținută în sînul cabinetului de către conducătorii Pentagonului și de Lewis Strauss, președintele Comisiei pentru energia atomică, iar în afară de către cercurile monopoliste cele mai influente, în frunte cu imperiul Rockefelerilor.

Este evident că în asemenea condiții lupta deschisă de Stassen împotriva lui Dulles n-ar fi putut avea șanse de reușită decît în cazul unei puternice ralieri a unor forțe politice active în jurul său și a unui sprijin categoric și energic al opiniei publice. Dar Stassen nu a făcut încă apel la acest sprijin. Lupta sa dusă în sînul cabinetului și în culisele Casei Albe s-a soldat cu un eșec. Arbitrînd între consilierul său pentru problemele dezarmării (care încetase de un an a mai fi consacrat ca atare) și șeful Departamentului de Stat, președintele Eisenhower a tranșat conflictul dînd satisfacție lui Dulles. De altfel, încă din decembrie trecut s-a putut vedea că situația lui Stassen devenise precară: la conferința N.A.T.O. de la Paris, el nu a mai fost chemat să însoțească pe președinte. În ianuarie, la prima ședință a Consiliului național al securității (organul care hotărăște orientarea politicii externe a S.U.A.) președintele Eisenhower a înclinat balanța în favoarea lui Dulles și mai tîrziu a găsit cîteva ocazii în care să-și manifeste în public preferințele pentru șeful Departamentului de Stat. Soarta lui Stassen era astfel decisă. Demisia sa recentă i-a fost impusă, căci motivarea ei prin dorința de a candida la postul de guvernator al statului Pennsylvania nu pare prea convingătoare. Cu o singură rezervă: dacă fostul consilier al președintelui este hotărît să mute lupta din culise — eșuată — în arena publică, unde șansele sînt cu totul altele.

Într-adevăr, anul acesta este în S.U.A. un an de alegeri. În noiembrie se vor alege reprezentanții primei camere a Congresului, o treime din membrii Senatului și guvernatorii din 33 de state ale federației. Se poate afirma de pe acum că vom asista la o campanie electorală deosebit de animată, dat fiind că de pozițiile cîștigate de către cele două partide (republican și democrat) va depinde rezultatul viitoarelor alegeri prezidențiale din 1960.

Primul meci Stassen-Dulles s-a terminat prin abandonul celui dintîi. Va urma un altul, de astă dată în fața opiniei publice?

M. Mihail

Cuba-insula zahărului amar

VA AVEA BATISTA SOARTA LUI JIMENEZ?

La 24 februarie, Juan Fanjo, campion automobilistic mondial, de naționalitate argentiniană, a fost răpit din holul unui hotel din Havana, unde aștepta startul într-o competiție internațională ce urma să aibă loc în împrejurimile capitalei cubane. Faptul a fost pus pe seama vreunui „gang" aflat în slujba unei case automobilistice rivale — așa cum îndreptățea o îndelungată tradiție nedemnă — ci a partizanilor lui Fidel Castro. În contul liderului rezistenței populare din Cuba se trec în ultimă vreme de către propaganda oficială toate întîmplările neplăcute. E un mijloc pe cît de facil, pe atît de ciudat de a încerca compromiterea insurecției împotriva regimului dictatorului Batista.

Insurecția aceasta a luat însă în ultima vreme o extensiune atît de considerabilă și a cuprins mase atît de largi, încît toate tentativele de contrapropagandistică sînt de mai înainte sortite eșecului. Țărănimea și muncitorilor refugiați în regiunea muntoasă a provinciei Oriente li s-au alăturat acum elemente burgheze, studenți și chiar militari. Războiul de partizani s-a extins la toate regiunile țării, de la litoral spre interior, și a cuprins chiar Havana. capitala Cubei face impresia unui oraș asediat iar palatul prezidențial, păzit de trupe de încredere, este înconjurat de tranșee și saci de nisip.

Paralel cu extinderea „rezistenței civile", teroarea dictaturii a luat proporții înfricoșătoare. Numărul celor uciși depășește 2.500, iar arestații și torturații în închisorile regimului depășesc cifra de 15.000. Constituția și drepturile cetățenești sînt suspendate iar starea de asediu este singura lege care regizează viața de fiecare zi a celor aproape șase milioane de locuitori ai insulei. Numărîndu-se printre cele douăzeci de republici ale Americii Latine, Cuba cunoaște din plin „binefacerile" care se abat cu regularitate periodică asupra Lumii Noi.

De la monocultură la lovitura de stat

Cuba este o țară agricolă și agricultura ei are caracter de monocultură. Zahărul este principala bogăție, și de exportul zahărului depinde toată economia cubană. Mai precis, de exportul în Statele Unite atîrnă la ora actuală întreaga solvabilitate a țării. Într-adevăr, Cuba exportă anual produse de aproximativ 600 milioane pesos (1 peso = 1 dolar S.U.A.) și importă de aproximativ 500 milioane pesos. Acest surplus de 100 milioane pesos al comerțului exterior ar constitui un real avantaj, dacă exportul n-ar fi și el în mîna unor trusturi nord-americane sau al cîtorva latifundiari locali. De asemenea, peste 70% din exportul cuban este dirijat spre Statele Unite, iar peste 80% din import provine din aceeași sursă. În sfîrșit, trebuie menționat că aproximativ 93% din exportul cuban este format din zahăr.

Aceste cîteva cifre ne înfățișează cu prisosință că monocultura cubană este la cheremul exclusiv al Wall-Street-ului. Cuba repetă cu zahărul, cum ce aproape toate republicile Americii Latine înregistrează cu specificarea exclusivă a producției și exportului lor. Față de același destinatar: Statele Unite, Venezuela deține de exportul de petrol în proporție de (94%), Bolivia de exportul de cositor (68%), Chile de exportul de cupru (63%), Columbia de exportul de cafea (83%), Guatemala de aceea de cafea (77%), Uruguayul de exportul de produse animale (68%), etc. Oscilațiile prețurilor pe piața mondială creează o permanentă nestabilitate pentru economia acestor țări iar monopolurile Wall-Street-ului nu pierd nici o ocazie spre a specula situația. Micșorînd prețurile sau reducîndu-și importurile ele exercită nu numai presiuni economice ci și politice.

Astfel, la instigațiile unor agenți nord-americani și cu mijloace foarte puțin camuflate puse la dispoziție de capitalul nord-american, s-au efectuat după cel de al doilea război mondial o serie întreagă de lovituri de stat menite să instaureze regimuri favorabile Wall-Street-ului; în Columbia de două ori (1949 și 1953), în Chile o dată (1947), în Bolivia o dată (1951), în Venezuela de două ori (1945 și 1948), în Ecuador o dată (1946), în Peru și Costarica cîte o dată (ambele în același an, 1948) și, în sfîrșit, în Cuba o dată (1952).

„Atenția" aceasta a monopolurilor americane este de altfel explicabilă. Dacă între 1913 și 1939 ele au reușit să stoarcă din țările Americii Latine profituri de peste 6 miliarde dolari, în perioada postbelică, între 1945 și 1957 profiturile și dobînzile au atins 10 miliarde dolari. O pradă care nu poate fi disprețuită și care mai ales nu poate fi lăsată din mînă.

Un om de încredere

În 1947, investițiile americane în Cuba însumau circa 550 milioane dolari. Zece ani mai tîrziu, ele atinseseră cifra de 896 milioane. Erau în ordinul al treilea, în ordinea mărimii, după investițiile din Venezuela și din Brazilia.

Se înțelege deci interesul Wall-Street-ului de a avea la Havana un regim favorabil, care să nu stînjenească profiturile prin urcări de salarii, care să nu aminteînțe monocultura prin încercări de industrializare, care să nu urmeze în politica externă decît linia Departamentului de Stat. Cu cinismul care-i caracterizează, oficiosul Wall-Street-ului „Business Week" putea scrie: „Strînsele legături economice și strategice ale Statelor Unite cu această insulă fac din statu quo o problemă pentru Departamentul de Stat și Pentagon".

Pentru susținerea acestor interese a fost instalat la 10 martie 1952 regimul generalului Fulgencio Batista. Pînă la această dată, masele populare reușiseră să obțină, printr-o luptă organizată, un oarecare număr de cuceriri sociale. În ciuda unor măsuri antimuncitorești și antipopulare, maselor populare cubane dobîndiseră o oarecare atenuare a efectelor concesiunilor înrobitoare. E drept că suspendarea constituției din 1940, punerea Partidului social-popular în afara legii și ruperea legăturilor diplomatice cu U.R.S.S. marcau voința de a ține pasul cu injoncțiunile nord-americane. Dar regimul nu era considerat nici destul de sigur și nici destul de puternic.

Batista avea state mai îndelungate de serviciu și putea fi considerat om de încredere. Așa că nu i-au lipsit nici armele și nici fondurile pentru o lovitură de stat, atunci cînd s-a pus problema răsturnării regimului Prio Socarras. Recunoașterea diplomatică a Statelor Unite nu s-a lăsat prea mult așteptată. Și pentru că mai era nevoie și de o recunoaștere oarecum locală, alegerile din 1954 au avut menirea să sancționifice și juridic hotărîrea monopolurilor.

Întrebat de un gazetar indiscret care sînt partidele politice care-l sprijină, generalul Batista a răspuns fără să gîndească prea mult: „Cele mai mari partide care mă susțin sînt armata, flota și poliția". Afirmația nu constituia pînă de curînd o inexactitate.

Într-adevăr, regimul actual nu este sprijinit nici de „Partidul democrat al poporului cuban" (liberal burghez), nici de „Partidul revoluționar cuban" (burghez și el, în ciuda epitetului înșelător), nici de „Partidul socialist-popular", nici de organizațiile de masă „Confederația generală a muncitorilor cubani" sau de „Federația națională a muncitorilor din plantațiile de zahăr", etc.

Armata, flota și poliția, care nu sufereau de șomaj, de reducerea săptămînii de lucru, de scăderea sau înghețarea salariilor, pentru care nu se punea cu stringență problema dezvoltării unilaterale a industriei zahărului, a urcării chiriilor și arendei pămîntului, au sprijinit însă, pînă de curînd, dictatura lui Batista și s-au protat la represiunile singeroase care li s-au cerut fără să crîcnească.

Dar nemulțumirile populare n-au întîrziat să se manifeste și să se accentueze de la o lună la alta. Greve muncitorești, grevele muncitorilor agricoli, manifestații studențești s-au urmat în cadență rapidă, fiind punctate de fiecare dată cu intervenția armatei și a poliției. Lupta continuă a început însă la sfîrșitul anului 1955.

Insurecția în marș

La 2 decembrie 1956, un lider popular, Fidel Castro și un grup de partizani, au debarcat pe litoralul cuban venind din Mexico, unde se refugiaseră. Adăpostiți în regiunea muntoasă Sierra Maestra din provincia Oriente aflată în sud-estul insulei, partizanii au organizat detașamente care au sporit neîncetat numeric și ca forță datorită adeziunii masive a maselor. Rezistența civilă, sabotajul pe plantații și în rafinării au mers mînă în mînă cu atacurile partizanilor împotriva sprijinitorilor regimului. De fiecare dată comunicatele oficiale anunțau succese în lupta contra partizanilor dar ele erau mereu dezmințite de noile acțiuni declanșate în diferite părți ale insulei.

La 13 martie 1957, populația Havanei a luat cu asalt palatul prezidențial. În fruntea atacanților se aflau studenții. Era un indiciu că nemulțumirile cuprinseseră toate păturile sociale și că însăși capitala devenise nesigură pentru Batista. Curînd după aceasta, întreaga țară s-a schimbat într-un imens lagăr de concentrare. Libertățile cetățenești au fost suspendate, circulația în orașe a fost interzisă după orele 18, radioul, televiziunea și presa nu mai aveau decît libertatea de a răspîndi comunicatele oficiale asupra situației.

Toate acestea n-au putut totuși împiedica greva generală din August 1957. Izbucnită la 2 august, la Santiago, în urma uciderii lui Garcia, un conducător al insurecției populare împotriva lui Batista, greva s-a extins la întreaga insulă, cuprinzînd inclusiv Havana. Ea a putut fi înăbușită provizoriu numai cu ajutorul armatei, pentru a reizbucni în septembrie. De astă dată însă s-a produs un element neașteptat. Mișcarea a pornit în septembrie de la baza navală din Cienfuegos. iar marinarii s-au alăturat partizanilor care au atacat baza. Avioanele trimise împotriva răsculaților au refuzat să-i atace. Piloți și ofițeri de marină au fost deferiți curților marțiale pentru „înaltă trădare".

În cursul unor noi insurecții locale de la sfîrșitul anului trecut și din ianuarie 1958, s-au desprins și din rîndurile armatei de uscat elemente care s-au alăturat partizanilor. Batista începe să piardă deci din ce în ce mai mult teren chiar în rîndurile celor „trei partide" pe care se sprijinea.

Situația din Cuba începe să semene tot mai mult cu aceea care a precedat în Venezuela alungarea dictatorului Jimenez. Și de astă dată se pune desigur, pentru susținătorii nord-americani, o dilemă hotărîtoare: a sprijini cu toate riscurile regimul compromis al lui Batista sau a miza pe un „om nou", care, acordînd cîteva satisfacții momentane maselor populare, se va dovedi totuși pînă la urmă demn de încrederea Wall-Street-ului.

Este evident, chiar, și pentru observatorii superficiali, că actuala situație din Cuba nu va mai putea continua multă vreme. În însuși guvernul lui Batista a intervenit în ultimele săptămîni o fisură care-i poate fi fatală. Se pune problema înlocuirii alegerilor cu adunări numite, ceea ce este numai pe placul unei restrînse camarile din jurul președintelui și nu înfrunește adeziunea întregului cabinet, inclusiv a unor militari.

În tot cazul, lozincile Partidului socialist-popular electrizează mase tot mai largi. Militînd pentru încheierea unui front al tuturor forțelor progresiste pentru restabilirea drepturilor democratice, pentru desființarea aparatului represiv, pentru eliberarea celor închiși; demascînd manevrele reprezentanților diplomatici americani. Partidul socialist-popular cere restabilirea constituției din 1940, asigurarea democrației sindicale și alegeri libere. Sînt tot atîtea revendicări care răspund la cele mai profunde năzuințe ale maselor populare cubane care vor în sfîrșit să se poată bucura în libertate de avuțiile țării lor și de produsul unei munci cinstite. Tot atîtea revendicări pe care nu le va putea bate mincinoasa și nu le va putea înăbuși nici o represiune, oricît de singeroasă.

M. Roșca

FIȘE

Mrs. Ioseph a primit o telegramă

Ați auzit vreodată de mistress Ioseph? De mistress Heather Ioseph din Whitton, Middlessex, Anglia? Dacă nu, nu trebuie să vă imaginați cumva că asta denotă vreo lacună în cultura dumneavoastră. Nici compatrioții ei n-o cunosc sau, mai bine zis, n-au cunoscut-o pînă acum cîteva zile. Mistress Ioseph nu-i o celebritate, nu-i vreo lady sofisticată, nu s-a făcut remarcată peste noapte prin vreo faptă năstrușnică, iar pînă mai deunăzi numele ei n-a răzbătut, probabil, nicicînd dincolo de hotarele orășelului în care duce o viață liniștită, pe care-o dorește ferită de surprize violente. Pentru că dumneaei e o gospodină grijulie, cu doi copii mici și cu destule greutăți care nu-i lasă prea mult timp liber pentru alte experiențe decît cele domestice.

Și totuși, chiar mistress Ioseph a primit, nu mai departe decît zilele trecute, o telegramă de 30 de pagini, cuprinzînd nici mai mult nici mai puțin de 1.597 de cuvinte, plus semnătura. Puteți să vă închipuiți ce fisticită a fost Heather Ioseph cînd la ușa ei au bătut doi domni eleganți, vorbind englezește cu un accent cam ciudat și i-au înmînat neobișnuita telegramă. Și cu adevărat, cînd s-a mai primit o asemenea telegramă în Whitton? Nici chiar cei mai bătrîni funcționari de la oficiul poștal nu-și amintesc de încă o astfel de întîmplare.

Dar era să uit că doamna Ioseph i-a poftit în casă pe cei doi mesageri și s-a întreținut cu ei, politicos, cam vreo jumătate de oră. Și numai după ce aceștia au închis ușa în urma lor, mistress Ioseph și-a pus o rochie de duminică, și-a îmbrăcat pălăria cea mai bună, s-a fardat puțintel — o indiscreție care ar fi bine să rămînă între noi, gospodina din Whitton are 29 de ani — și a dat fuga la doamna președintă. Adică la mistress Irene Colquhoun. Nu-i așa, nu poți să te înfățișezi oricum la mistress Colquhoun? Nu de alta, dar nu te simți bine! Mistress Colquhoun face parte din lumea mai bună a orășelului și e secretara partidului liberal din localitate. Președintă e la secția din Whitton a Consiliului național pentru interzicerea armelor atomice, unde mrs. Ioseph e secretară.

Doamna prezidentă a luat act, cu toată gravitatea cuvenită, de mesajul telegrafic adus de secretară și după ce l-a parcurs a fost de părere că mister MacMillan ar face bine să se consulte cu gospodinele engleze înainte de a întreprinde demersurile sale politice.

În telegramă se arăta, fără ocol, primejdia pe care o aduc cu sine pentru pacea lumii proiectilele teleghidate și în genere armele atomice și se aprecia cu multă căldură eforturile depuse de oamenii de bunăvoință pentru înlăturarea acestui pericol.

Doamna președintă și doamna secretară aveau de ce să fie surprinse.

La mitingul pe care-l organizaseră în orășel — și la care participaseră 100 de femei — se hotărîse ca rezoluția adunării să fie expediată primului ministru și ambasadelor americană și sovietică.

Dar primul ministru s-a mulțumit numai să-i confirme primirea și de la ambasada S.U.A. nu s-a primit nici un răspuns. Se știe mai de mult că vorba-i de argint și tăcerea de aur. În acest caz însă, se putea spune pe drept cuvînt că mai degrabă tăcerea are o legătură cu aurul.

În schimb semnatarul telegramei — și unul din adresanții rezoluției — le scria: „Sînt mîndru să fiu considerat un propagandist împotriva războiului, pentru pace, pentru dezarmare". Și semna: N. S. Khrușciov.

Iată: Kremlin, Moscova.

Așa se face oștea, la Whitton, Middlessex, în Anglia, că mistress Ioseph este o figură foarte populară. Mult mai simpatizată decît deputatul local-mister MacMillan, care are protecția sus pusă dar pierde tot mai mulți susținători de jos.

Dumitru Hincu

ÎN 7 ZILE • ÎN 7 ZILE

Corespondență din Londra

„Un pact al sinuciderii naționale"

La Washington a fost semnat acordul anglo-american cu privire la instalarea în insulele britanice de rachete teleghidate americane cu rază medie de acțiune. S-a anunțat că în cel mai scurt timp va începe construirea a patru baze pentru aceste rachete, fiecare din ele fiind prevăzute cu 15 rampe de lansare. Presa relatează că una din baze va fi construită în Scoția, iar celelalte trei — pe țărmul răsăritean al Angliei de sud și centrale. La 25 februarie, Sandis — ministrul Apărării al Angliei, a dat în Camera comunelor „unele amănunte" cuprinse în acest acord. Textul integral nu va fi publicat. Un corespondent al ziarului „Daily Telegraph and Morning Post" relatează că oficialitățile din Washington și Londra nu vor „să alarmeze populația locală", adică populația din acele regiuni ale Angliei unde urmează să fie construite baze americane pentru arma rachetă. Cită delicatețe!

La sfîrșitul lunii martie 1957, pe insulele Bermude, președintele S.U.A. Eisenhower și prim ministrul MacMillan „au căzut de acord în principiu" asupra transformării Angliei, care de multă vreme este o bază aviatică americană, într-o bază pentru lansarea de rachete americane. Pentru concretizarea acestor „principii" au fost necesare 11 luni. Unii observatori englezi prezintă lucrurile ca și cum între Londra și Washington s-ar fi dus pînă în ultimul moment negocieri intense. Guvernul englez ar fi apărat interesele Angliei. Acum el este convins, chipurile, că va dispune de un control eficient asupra rachetelor americane de pe teritoriul Angliei.

Cu totul altă părere există însă în S.U.A. La 10 ianuarie, un grup numeros de deputați laburiști au adresat lui MacMillan o scrisoare în care se arată că acceptarea de către guvernul englez de a pune teritoriul țării la dispoziția unităților americane pentru arma rachetă reprezintă un act de capitulare politică în fața S.U.A. În sprijinul acestei acuzații deputații au invocat declarațiile senatorilor americani Mansfield și Hecanlooper. Acești senatori au spus lucrurilor pe nume declarînd că stăpînii rachetelor americane în Anglia vor fi cei cărora le aparține această armă, adică Statele Unite ale Americii.

Nici un sindicat englez, nici o organizație a partidului laburist n-au sprijinit guvernul în problema creării de baze americane pentru arma rachetă. Organizații care numără zeci și sute de mii de membri au protestat cu tărie împotriva intențiilor guvernului de a extinde ocupația americană și de a supune Anglia unei noi și sumbre primejdii.

E suficient să amintim protestele venite din acele regiuni ale insulelor britanice unde a și început pregătirea terenurilor pentru rachetodromurile americane. Federația sindicatelor din comitatul Yorkshire, care numără 250.000 de membri, a cerut congresului sindicatelor britanice să exercite presiuni asupra guvernului pentru a-l face să renunțe la planurile de construire în Anglia a unor baze americane pentru arma rachetă. 140.000 de turnători și mineri din Scoția au declarat că vor lupta împotriva acestor planuri. Sindicatele muncitorilor constructori din multe orașe ale Angliei și Scoției au declarat de asemenea că sînt hotărîte să boicoteze construirea de noi baze americane.

Este vorba de o adevărată mișcare națională. Astfel, împotriva bazelor americane pentru arma rachetă, alături de laburiștii din Consiliul municipal al orașului Kilmurnock din Scoția au votat și conservatorii.

Presa engleză relatează că recent, guvernul suedez a făcut demersuri pe lîngă guvernul englez în legătură cu planurile susamintite. Pinticher, observatorul militar al ziarului „Daily Express" scrie că rachetele teleghidate „Thor", pe care S.U.A. intenționează să le instaleze în Anglia, sînt „de o precizune relativă". O parte din aceste rachete au căzut în cu totul altă parte decît acolo unde au fost dirijate în timpul experiențelor. Guvernul suedez, scrie Pinticher, a făcut cunoscută Angliei îngrijorarea sa în legătură cu faptul că proiectatele baze americane pentru arma rachetă din Anglia sînt în apropierea celor mai importante centre ale Suediei.

Se știe că Anglia este una din țările cu cea mai densă populație de pe glob. Englezii își dau seama că indiferent unde ar fi construite, bazele pentru arma rachetă se vor afla în imediata apropiere a centrelor industriale. Iată de ce săptămînalul laburist „New Statesman" scrie că în cazul unui nou conflict mondial aceste baze „vor spori în cel mai înalt grad vulnerabilitatea" Angliei. Aceeași revistă caracterizează acordul cu privire la instalarea în Anglia a armei rachetă americane drept „un pact de sinucidere".

Nu o dată atomiștii americani au subapreciat forța opiniei publice din țările și de pe teritoriile pe care și le-au ales drept capete de pod și baze. Nu întîmplător ziarul „News of World" numește acest nou acord anglo-american „dinamită politică".

V. Matveev

săptămîna

VEAC NOU, organ al Consiliului General A.R.L.U.S. Apare săptămînal. Redacția și administrația: strada Ion Ghica 5. Telefon 3.03.10. Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" Piața Scînteii București.
ABONAMENTE: pe 3 luni 3 lei, pe 6 luni 6 lei, pe un an 12 lei. Abonamentele se fac la toate oficiile poștale, prin factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. STAS — 3452 — 52